

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts - l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger 15 ptes. l'any.

Any VII

Barcelona 15 de Març de 1913

Núm. 283

SUMARI

El triomf català

El triomf català.

Per a nois, per JOSEP LLEONART.

La paraula «Monjoia». - Apèndix,
per MANUEL DE MONTOLIU.

Pítica XII de Píndar. - Per Midas
d'Acragant, flautista, traducció, C.
RIBA BRACONS.

Londres, per G. FERRERO. (Acabament).

Com s'ensenyava la literatura a l'
Escola Perse. - Un altre caire de
l'Educació, (de T. P.'s Weekly).

Càtedra de Llengua Catalana.

Orientacions, per JOAN LLIMONA.

De la crisi política. - La situació
d'en Maura, per M. REVENTÓS.

De com se poden distribuir pel
donatari els bens donats a ell i
als seus fills, per F. MASPONS I AN-
GLASELL.

La pobresa del ingeni, per FERRAN
DE BARNOLA.

Informació

L'Abadal a l'Ajuntament. - Les eleccions del
diumenge passat. - En López Picó en el
«Mercure».

AVIS IMPORTANT

Es suplica als Srs. Suscriptors de CA-
TALUNYA que estiguin encara en desco-
bert amb l'Administració, que procurin
posar-se al corrent a fi d'evitar molesties
innecessaries de reclamacions, avisos
de gir, etc. Com a formes molt avinents
de pagament senyalem la llibrança, el
giro postal, els segells.

Ademés, tingui's present, que la sus-
cripció anyal és dues pessetes més ba-
rata que la trimestral o semestral.

Aquestes eleccions de Diputats Pro-
vincials, per unànim voler de la Lliga
Regionalista i la Unió Federal Naciona-
lista Republicana, es feren sota la bona
estrella de la futura Mancomunitat. En
Cambó i en Puig i Cadafalch havien
precisat en llurs admirables discursos
de la Lliga Regionalista la significança
de la nova lluita: la Lliga representà
com de costum la més pura excel·lència
del sentit català. Però fora injust no es-
mentar que aiximateix els esquerrans
exaltaren en la lluita la bandera de la
Mancomunitat, encara que amb llur
acostumada temença a la afirmació ex-
plícita, amb llur tradicional desconfian-
ça de la potestat ideal, repetissin en
llurs meetings que ells no creien que el
govern donés la Mancomunitat o que un
predomini de les dretes podria fer-la es-
tèril.

Es clar que en el fons aquesta rezelosi-
tat potser obeïa, més que a una malfiança
de la energia catalana, a la sorda indigna-
ció contra el rusc de la Lliga, on una
remorosa i ben governada bellugadica
era símptoma de les futures victories.
Però la manca de elevació moral, tant
en aquesta realitat com en aquella apa-
riència és la mateixa, i no per acostu-
mada menys deplorable.

Aquesta importantíssima qüestió de
de la fé política, sobre la qual malaura-
dament hauren d'insistir adés i ara, ha
palesat novament en aquestes eleccions
la seva transcendència incomparable. Per
manca de fé, per esser poc explícits, per
negar la cambra resclosida del esperit al
oreig de l'entusiasme, la esquerra ha so-
fert una baixa de vots que no és sola-
ment imputable a la dissociació de qua-
tre admiradors den Melquiades Alvarez:
i en canvi, per la fortitut i llealtat de la
seva convicció, la Lliga Regionalista no
sols ha vist—àdhuc en medis esque-
rrans i de Unió Catalanista—la seva
candidatura coronada per la popularitat

i l'èxit, sinó que fins i tot ha imposat
als candidats coaligats amb els seus el
dogma de la Mancomunitat, assegurant
una vegada més per aital compromís la
coloració localista dels partits dinàstics
i les obligacions dels directors governa-
mentals.

La explotació primitiva i obsessionant
que part de premsa i oradors de la Es-
querra fan sovint d'un nacionalisme su-
posat ferotge, pot produir en determina-
des estones ventatges a favor del partit
de la U. F. N. R. Però cal que la opinió
reconegui que un triomf de la U.F.N.R.
és sempre un triomf de partit: serveix
per consagrar el *leader* de la tempora-
da, per ajornar la fi d'un diari o com
petit impuls vers la unificació—impuls
aparent perquè la unificació no més es
fa dins la Esquerra, mitjançant escissions.
Tantsols la Lliga Regionalista té el dò
que sos triomfs representin el triomf de
Catalunya: que l'alta flama de sa llar en
festa s'alci en tota la majestat de una
puresa ideal.

Avui que Catalunya es mostra tant
bellament transfigurada per la absoluta
derrota de sos enemics, i sobretot per-
que s'ha palesat la força unificant de son
voler, és el moment de reclamar en nom
del patriotisme als directors de la Es-
querra que es departeixin de la insidia
i de la obsessió fratricida, i facin possi-
ble una generosa harmonia catalana, no
pas cloent la acció del seus dintre el
cercle de ferro contractual, sino obeïnt
en llurs determinis a aquest sentit que
hem de proclamar sobretot els elements
de totes les joventuts catalanistes:
—Mentres Catalunya no s'hagi consti-
tuïda, de part de fóra i tot, en una com-
pleta personalitat nacional, cap diversi-
tat entre uosaltres té dret a ésser ene-
mistat: NO ÉS LÍCIT—I FÓRA TAMBÉ ESTÉRIL
—VOLER FOMENTAR EL PATRIOTISME AMB
UNA GUERRA CIVIL.

ATENCIÓN
BIBLIOTECA
BARCELONESA

Per a nois

III

Les setmanes passades proposava als nois i als seus guiadors, als quals pervinguessin aquests fulls, dos jocs per a jugar-los entre ells en competència: el joc de la bona ullada i el de la bona memòria. Fomentar la llestesa en el veure les coses i la conservació en la memòria dels coneixements apresos en els llibres, era el meu intent. Avui, Delfi, suposarem que havent-vos ja exercitat tu i els teus companys, sortim ple-gats i ens trobem poder-los jugar conjuntament.

Arribem al port. El cel se'ns en ve assobrir i a l'horitzó se'ns obre el món de l'horitzó limitat. Barcos, banderes, escuts, inscripcions; homes i mercaderies, gronxant-se en l'aigua o vessant-se pels molls, ens donen un compendi de terres que segurament ens tocarà morir-nos sense veure'n gran part. Mirant un indret del horitzó us proposo: — Cap allà... Un país, a veure si l'endevineu? Tu, Delfi em preguntes — Imperi? — República — faig jo. Un atolondrat salta: — La República francesa. — Els altres us encrieu. Després d'un silenci, un altre demana: — En quina mar? Entre dues de principals — contesto. Tu, Delfi, respon que ja endevines el país, però que callaràs. Mentrestant els pensaments dels altres, havent deixat de banda la patria mora on no troben república memorable, naveguen i en essent al Ocea, la patria llatina els imanta i els reté tant forts, que els únics noms que'ls acuden són els de repúbliques de la nostra antiga Amèrica. Per orientar-los diem un nom: — *Congress*. — No hi atinen. Al cap d'una altra pausa apuntem: — President *Wilson*. — Allavors dos nois qui han llegit de poc la descripció de la presa de possessió del nou president, endevinen que la república proposada és la de *Nort-Amèrica*.

En Delfi vol saber totseguit perquè he apuntat suara la paraula *Congress*, i si als Estats Units hi ha un Congrés com a Madrid. I ve l'explicació: Allí s'entén baix el nom de *Congress* la reunió de les d'ugues Cambres, la una corresponent al nostre Congrés propiament, que ells en diuen la *House*; i on cada un dels quaranta i tants estats envia els seus diputats (Representatives); l'altra és el Senat; i setial d'ambdues el palau de marbre de Washington: el Capitoli. El *Congress* fa les lleis; el seu President, així com els diputats i senadors són elegits per la voluntat del poble. Baix el tipus del *Congress* cada estat separada-

ment té una assemblea amb un *Governor* al cap per tractar-hi els seus afers particulars.

Tots els nois han escoltat molt atents i en Delfi ens dona les gracies.

Desseguida tenim ocasió de passar al joc de la bona ullada. Agafant bon troç del moll de les Dreçanes, hi ha, molt oportunament, una estesa de barrils, llargs al volt d'un metre, del tipus i color comuns, amb les tapes d'un tò blau clar els uns, i acanyellat els altres, portant en lletres negres la inscripció: *Standard Oil Company (New Jersey) — Light Machinery Oil, o be, — Filtered, Cosmos Engine, Oil* — o altres varietats d'olis per a maquinaria. Una gran S confosa agafa la tapa de dalt a baix, i al peu, en vermell, hi ha una B gran com la mà. La tapa posterior porta marcades les xifres del pes brut i la tara.

Apropòsit d'aquests barrils he fet un senyal; els nois hi han dirigit els ulls i els n'han apartat al cap de tres segons a un altre senyal, i cada un ha fet la llista de ço que havia ullat, en el seu carnet. La S i la B, la grandaria i color dels barrils els han ullat bé, si no fos que alguns incorren en inexactituds al posar els colors. De l'inscripció, algú n'ha pogut agafar: *Standard Oil Company*. A dos d'aquests, qui saben anglès els concedim que donguin tres ullades més de tres segons, i un d'ells al cap d'aquestes repeses, no sense entrebanc, arriba a dir-me una inscripció sencera, de memòria.

Com que em sembla que tot professor o el qui eventualment prengui son lloc, si té algun coneixement que també tinga el noi convindrà que calli i cedeixi la paraula al noi, per això ara ens deixem traduir les inscripcions pels dos nois anglòfils i enterar-nos per altres que *New Jersey* és un dels estats nort-americans de l'Atlàntic, amb tals ciutats i quals productes.

Aquí els ampliem els seus somers coneixements sobre la *Standard*, per l'estil:

Al peu d'aquests barrils, de cara a la llum il·limitada de la mar que convidava a empreses, fa de bon retreure *William L. Elkins*, un dels fundadors d'aqueixa companyia d'olis. A quinze anys (tu d'aquí a dos anys Delfi) estava en un escriptori. Als vint (tu d'aquí set anys, Joan) havia plantat una empresa de transports que ell mateix en menava un dels carros, (en Joan es torna vermell). Cap al 1860, ullant les enormes condicions del camp de Pensilvania per es-

tablir-hi la indústria dels olis, fregant-se els còlzers amb els gegants *pioneers* del petroli esdevingué un dels més sortosos entre'ls primers refinadors, i en la seva indústria s'el·laborà la primera gasolina. De gènit dominador es feu l'amo de la refinèria a Filadèlfia. Però ni la seva ullada, ni la seva fam d'acció s'aturaven aquí i se'n curà posant-se amb altres a fundar la companyia de Gas i Embelliment, de dita contrada, i un dia amb *Widener*, antic carnicer, i un altre amb *C. Whitney* especulà amb terres o procedí a l'alineació de *New York* escampant la seva influència financiera i fent-se multi mil·lionari.

Ara, deixem la bella història i tornem a aquests barrils. ¡Ombra afable del purità *Roosevelt*, ampara'm! Arribà un temps que amb la febre de caminar endavant la *Standard Oil*, (corporació amb capital nominal de 100 mil·lions, però amb un actiu real de 1.000 mil·lions, que comptava amb 3.832 accionistes pel 1901 i amb 6101 pel 1911) fou presa d'una fam antropòfaga. Era una mena d'epidèmia; coincidia amb els fraus del trust del sucre i la immoralitat de la *Virginia—Carolina Chemical* i del trust del tabac. Després d'anys de litigi, el Tribunal Suprem ordenà la disgregació, entre altres, de la companyia *Standard Oil*, i pel 1907, suplement a la legislació *Sherman* contra els trusts, fou introduïda al Senat una nova llei (6440-sexagèsim *Congress*, segona sessió) proveint als registres i llicències de Corporacions, demanar-los la major publicitat tocant als seus negocis, prohibint consolidacions sense l'aprobació de les autoritats federals, donant poders a aquests per retirar la llicència a tota corporació trobada en oposició a certs principis de moralitat comercial.

Hem sortit del port, i l'ombra afable de *Roosevelt* ens guia. A la vitrina d'una gran casa d'adrogueria i comestibles, hi ha abundantment exposades unes penques de carnsalada de gentil mida: uns tres pams no encara de llarg per l'amplada d'una mà. Són de la casa *Swift*, la de les carns de porc, que l'any 1911 comptava amb 18600 accionistes. El nom de la casa en lletres petites com amb tinta violeta sembla espaiadament la groixuda arpillera de l'envoltori, i ademés sobre etiqueta blau i vermell, del diàmetre doble d'un duro consta en lletres blanques: *Swifts Premium-Bacon*. Sobre una altre etiqueta com aqueixa, però més petita d'una meitat, es llegeix: *U. S. Inspected—And passed under the Act of June. 30. 1906—Establishment n.º 3*.

Aturats amb la jovenalla al peu de l'aparador tornem al joc de la bona ullada: — Ara — (tres segons) i, — Prou — La

15 Març 1913

CATALUNYA

forma i calitat del paquet i el color de les etiquetes han estat notats de tots. Però de que el contingut és carnsalada els en té d'enterar un dels nois qui sab el que significa *bacon*. A l'altre qui sab anglès li demanem que ens tradueixi la etiqueta petita, sempre caçant-ne el contingut amb breus ullades; però no l'hi queda i li permetem traduir-ho a mida que va llegint, per la qual cosa entrem a saber que aquelles carns han estat inspeccionades i sotmeses a la llei votada en 30 de Juny de 1906 pel *Congress dels Estats Units*.

El *Congress*, una llei, la *Standard Oil...*

Els nois van lligant els caps d'aquesta fase de la geografia comercial, per on el joc de la bona ullada i el de la bona memoria s'enllacen.

Havent enraonat ells una estona, passo a ampliar-los els seus coneixements: L'adulteració i falsificació de viandes i begudes ja d'anys corcava la nació nort-americana, quan l'any 1905 el President Roosevelt s'arriscà a dur al *Congress* el missatge, recomanant una legislació urgent per regular el comerç interior en vista als aliments i begudes adulterats i falsificats, predicant amb fe apostòlica com en la *puresa d'aqueixos medis de sustent s'aguantava la propia existencia de la raça*. I els contraris que li eixiren, capitalistes i polítics, recriminant-lo de que anava de mala fe, i usurpava una atribució de policia pertanyent a cada estat de per sí, que ara ell intentava centralitzar-la qui sab per quins fins. I com Roosevelt, vestit de força moral tirà endavant, i entre altres remeis (pobre segle de la clínica) l'any 1908 exigí la inspecció federal de carns. Roosevelt a l'empendre aqueixa campanya hauria pogut dir el que fa pocs dies, per altres causes, i potser ja amb menys motius, grat sia a Deu, deia el nou President Wilson: *Havem estudiat, potser millor que cap altra nació, els medis de producció, però no havem estudiat ni perfeccionat els medis pels quals un govern pot posar-se al servei de l'humanitat vetllant per la salut i els drets de la nació*.

Us en recordeu, nois, d'unes paraules que us deia la setmana avantpassada? Aixís com vosaltres podeu per ara caminar sempre endavant, l'home fet té de desfer camí quan convé.

La historia dels fraus i abusos de poder que rememoren aquells barrils al moll, aquesta etiqueta de trista recordança sobre una vianda, expliquen que la virtut activa no basta a l'home i li cal també la virtut d'abstenir-se quan és de Deu. I quan en l'home s'ha cegat la consciencia moral que ensenya a desfer camí, tindrà de venir un Roosevelt qui

el faci tornar enrera publicament davant d'un Tribunal Suprem. Ja hoveieu, grans com som.

—Prò, nosaltres, ens digué que podiem caminar sempre endavant, ¿no?— fa en Delfí.—Sí—responc—sempre endavant, amics, endavant, però també amunt, sinó... ja ho veieu.—

Pel camí dels jocs de la bona ullada i de la bona memoria hem entrat al

regne clar de la moral. Saludeu-la. La primera grandesa del món. A ella podeu saludar-la sense rezels, donant el cor amb la salutació.

JOSEP LLEONART

RON BACARDI

La paraula "Monjoia"

Apèndix (1)

La coneixença que he fet darrerament del Volum segon de la gran obra de Bédier «Les légendes épiques» on se pot llegir un capítol titolat «Montjoie» formant part de l'estudi: «Les chansons de geste et les routes d'Italie», m'obliga a allargar amb un *Apèndix* aquest estudi lexicògrafic per pendre nota dels textos i arguments que adueix l'il·lustre professor del Col·legi de França en defensa d'una interpretació de la paraula, diferent de la per mi proposada.

En primer lloc, Bédier adueix encara altres exemples de la paraula «Monjoia» dintre l'antic francès literari i altres dintre la literatura llatina mig-aval, aquells amb les significacions conegudes *mont*, *fita* etc., aquests donant al mot l'interpretació de *Mons gaudii* (pgs. 225-227) que ja coneixem. Més a Bédier la paraula l'interessa principalment pel fet d'haver-se donat el nom de *Monjoie* a la colina de Roma en multitud de textos que ell esmenta. Ja hem vist anteriorment els textos llatins que referents a a aquest punt aporta Ducange. Els que aporta Bédier són francesos i per això tenen encara més valor.

Bédier també ha observat la repetida presència de *Monjoie* en la toponomàstica de França i ademés dels tres exemples que hem esmentat en el nostre estudi, en cita d'altres situats als departaments de Doubs, Lot-et-Garonne i Manche. Però aquest fet en comptes de servir-li de veritable *monjoia* per menar-lo pel dret camí de l'interpretació, no fa més que esgarriar-lo. Bédier ha prescindit massa de la part filològica en l'estudi que fa de la paraula. Si hagués sabut que en l'antic i modern provençal i en l'antic i modern català existeix aquesta, de segur que s'hauria aturat abans de donar-ne una explicació força seductora per a la seva coneguda teoria de l'origen de les Cançons de gesta, però que no fa més que

reproduir una de les fantasioses etimologies populars que donaren a la paraula els escriptors llatins mig-avals.

Però vejам l'opinió i els arguments de Bédier. *Monjoie* és el nom donat pels *pelegrins* francesos a tres montanyes o colines: la que domina Roma, la que domina Jerusalem, la que domina Santiago de Compostela (pgs. 225-227). Els textos que Bédier aporta ho proven plenament. I un cop provat això afegeix l'autor: «Les pèlerins et les croisés qui baptisèrent ainsi ces collines furent, semble-t-il, surtout des pèlerins français: ce qui expliquerait que le développement du mot *Montjoie*, passant plus tard au sens de colline quelconque, soit propre a la langue française» (p. 238).

Però això no explicaria de cap manera, afegim nosaltres, que aquesta paraula en el sentit de *mont* i *montanya* sia propia de la llengua catalana i la provençal antiga i moderna. Car creiem que ningú podrà arribar a imaginar-se que un mot com aquest d'ús tant general, i tant freqüent en la toponomàstica del sud de França, l'haguem après els catalans i els provençals de llavis o per conducte dels *pelegrins* francesos. I si l'explicació de Bédier no arriba a explicar la presència del mot en català i provençal, tampoc arriba a explicar-la en francès, perquè en els exemples francesos transcrits en el nostre estudi no hem trobat el sentit general de *montanya* sinó el general de *mont*, *fita*, etc., que no sé que pugui tenir que veure amb les colines de Roma, Jerusalem i Santiago.

Més ¿quina significació tenia el mot en llavis dels pelegrins, segons Bédier? ¿Perquè donaren aquest nom precisament a les montanyes de Roma, Jerusalem i Santiago? Heus aquí la resposta de Bédier: «Le nom exprimerait la joie des romieux au moment où ils découvriraient pour la première fois le tombeau des Apôtres... la colline du haut de laquelle leur apparaissait Jérusalem..., l'élévation d'où ils découvriraient la basi-

(1) Vegi's el n.º 22 de la «Catalunya.»

ique de l'apôtre (Sant Jaume de Galícia)». Aquesta opinió ha estat sostinguda també per Pio Rajna (*Archivio storico della letteratura italiana* (1887) p. 48, 49), per Gregorovius (*Geschichte der Stadt Rom im Mittelalter*, llibre VI, cap. V, nota 29 (éd italiana, t. II, p. 26), Com es veu, aquesta interpretació és la reproducció de l'etimologia *Mons gaudii* dels escriptors llatins mig-ivals.

No tenim de insistir en l'absurditat d'aquesta etimologia que en el fons no és més que la traducció material de la paraula *Monjoia*. D'aquestes llegendes etimològiques per l'estil, n'és plena la literatura llatina mig-ival i no tindriem més que copiar alguns paragrafs dels estudis del propi Bédier (V. op. cit. pàgina 265), per convence'ns de la facilitat amb que 'ls erudits mig-ivals feien aquests jocs quan així els convenia. ¿De què's tracta aquí, sinó d'un joc semblant al de l'etimologia *Mons Jovis* proposada per al nostre *Montjuich* (1) o al de la traducció *Montecatenò* amb que 'ls nostres escriptors llatins mig-ivals interpreten el cognom de *Moncada*?

I així podríem multiplicar interminablement els exemples. Aquesta *joia* continguda en el mot *Monjoia* segons els erudits antics i moderns, ha d'aparèixer com una pura fantasia als ulls del veritable filòleg, encara que 's vulgui que aquesta *joia* sia la dels *pelegrins*, segons la «peregrina» teoria de Rajna, Gregorovius i Bédier construïda sobre la més absoluta desconexió de les llengües catalana i provençal.

Però cenyint-nos purament dintre'l pur aspecte psicològic de la qüestió, no veiem clar com els pelegrins de tres romiatges distints coincidissin en la mateixa pensada, per altra banda força rebuscada, de batejar amb el nom de *joia* el turó des d'on oviraven el terme de llur pelegrinatge. I encara una altra consideració. Suposem que *Monjoie* vol dir en son origen *mont de la joia*, com vol Bédier. El fet de que 'ls autors llatins mig-ivals tradueixin *monjoie*, encara en els casos en que és nom general de lloc, amb l'expressió *mons gaudii*, demostraria que en la consciència del poble s'havia conservat sempre el sentit primitiu de sa etimologia, i en aquest cas hauria estat psicològicament impossible que'l poble apliqués com nom general de lloc una paraula que per ell volia dir *mont de la joia*. Des de'l moment, doncs, que'l poble aplicà aquest mot com nom de lloc, es impossible que en son origen significués *mont de la joia*. Res, en canvi, ni psicològicament, ni

historicament s'oposa a l'evolució del sentit de *mont petit* en general a *mont petit* en particular, a *turó* de Roma, de Jerusalem, de Santiago *et aliis locis*.

Els *pelegrins* que han fet errar a l'il·lustre Bédier el camí per a la recta interpretació de la paraula *Monjoia*, també tenen la culpa de l'errada interpretació que dona al mot en la «Cançó de Roland» i del crit d'armes dels antics francesos. Segons Bédier, el poeta del *Roland* en els versos que hem transcrit en el nostre estudi (1) se fa eco d'una llegenda de *romeu*, segons la qual Carlemany havia rebut la bandera de Sant Pere damunt la colina *Monjoie* prop de Roma (p. 235 segs.).

Seguim creient que la veritable interpretació de l'intenció del poeta del *Roland* és la de G. Paris que hem explicat en el nostre estudi. «L'oriflama, diu el poeta, fou abans nomenada *Romana*, més canvià aquest nom pel de *Monjoie*». Perquè prengué aquest nom? Ell mateix cura de donar-nos-en l'explicació en aquests versos (2507 i segs.):

Pur ceste honur (2) e pur ceste bontet
Li num's Joiuse l'espeé fu dunez:
Barun franceis nel deivent ublier
Enseigne en unt de Munjoie crier.

No hi ha dubte. El poeta diu que els cavallers han de cridar *Monjoie* (= *Meum gaudium*) en honor i recordança del'espasa *Joyeuse*, així nomenada per les belles reliquies estojades en son pom. Si el poeta dóna tant clarament aquesta explicació, com és possible que, més avall, en el vers referent a l'oriflama (3091):

Mais de Munjoie iloec out pris eschange

hagi volgut donar un altra explicació diferent a la paraula *Monjoie*, com creu Bédier? No s'oblidi que en aquest últim vers es tracta d'un passatge fosc en l'interpretació del qual no estan d'acord els filòlegs romanistes i per consegüent no's presta a servir de fonament a cap hipòtesi sòlida per a l'explicació de l'interpretació que dóna al mot *Monjoie* el poeta del *Roland*. Una cosa resulta: en el primer passatge esmentat, el poeta diu que *Monjoie* és el nom novell de l'oriflama; en el segon, que *Monjoie* és el crit dels francesos en honor de l'espasa *Joyeuse*. I tenim de creure mercès a l'atacament d'aquests dos passatges que el nom de l'oriflama *Monjoie* és, en la creença del poeta, nat igualment del nom de l'espasa de Carlemany *Joyeuse*. No hi ha doncs cap

llegenda de *romieu* referent a la *Monjoie* de Roma, recollida pel poeta del *Roland* en aquell vers sobre l'oriflama. Si aquesta ha canviat el nom de *Romana* pel de *Monjoie* és per la mateixa raó que els francesos criden *Monjoie*, és a dir pel record de l'espasa *Joyeuse*. El poeta de *Roland* creà la seva interpretació al voltant de l'etimologia *meum gaudium*.

Quina és l'interpretació justa del crit de guerra *Monjoie*? Seguim creient que la més probable és la proposada per Ducange, ja comentada en el nostre estudi. *Monjoie Saint Denis* volgué dir senzillament *montanya de Sant Denis* fins que, afegim nosaltres, perdut en el poble el sentit de la paraula, la fantasia del poble o dels escriptors, com el poeta del *Roland*, vegé en la paraula *Monjoie* una mística relació amb l'espasa *Joyeuse* de Carlemany i li atribuï la significació de *meum gaudium*. El primer historiador que esmenta el crit de guerra *Monjoie* és Orderic Vital en el segle XII, donant-li l'interpretació de *Meum gaudium*.

De les precedents consideracions resulta, que *Monjoie* és interpretat com *meum gaudium* quan és el crit de guerra i el nom de l'oriflama, i és *mons gaudii* quan s'aplica a un nom de lloc (colines de Roma, Jerusalem, Santiago i una multitud de altres puigs i turons) ¿No és aquesta mateixa duplicitat la prova manifesta de que no hi ha tal *gaudium* o *joia* en el mot *Monjoie*? *Gaudium* mai pot donar en català ni en provençal el resultat *joia*, que és mot enmanllevat del francès (cat. *goig*, prov. *gaug*). Si això ho hagués tingut en compte Bédier, no hauria acceptat tant fàcilment una etimologia que no és més que un de tants *joca monachorum*, com ell qualifica totes les fantasies d'aquest estil que tant abonden en la literatura mig-ival.

Conclusió: que *monjoia* és diminutiu de *mont*, com va endevinar Ducange, en les tres llengües francesa, provençal i catalana, i que essent així, era molt natural que els romeus francesos diguessin *monjoies* de les colines o turons que dominen Roma, Jerusalem i Santiago, perquè ho eren veritablement, i era també molt natural que els autors llatins ho traduïssin per *mons gaudii* o *meum gaudium*, segons el cas.

¿Seràn prou sòlides aquestes modestes consideracions per dissipar definitivament aquest «miratge» lingüístic que ha estat prou fort per fer caure en l'engany al mateix Bédier en ses adelesrades recerques de romeus i romiatges? Així ho creiem i en aquest cas haurà la nostra llengua l'instrument decisiu amb que hem destruït el fantasma.

MANUEL DE MONTOLIU

(1) Prenem gustosament nota de les observacions que respecte aquest nom ha tingut la gentilesa de fer-nos el nostre car amic, Sr. Nicolau en el n.º passat de la «Catalunya», i que corament li agraim.

(1) Per una error nostra els cinc versos que en la nota al peu del nostre estudi havien d'anar separats en dos grups (els tres primers en un, els dos darrers en altre) han aparegut com formant part d'un mateix passatge.

(2) La de portar les reliquies en son pom, l'espasa de Carlemany.

Pítica XII de Píndar

Per Mídas d'Acragant,
flautista

O amiga de tota gençor,
la més bella de les ciutats mortals,
sojorn de Persèfona,
qui en les ribes de l'Acragant, fecunde
en remades, habites
l'inderrocable cim, O reina,
jo t'implor. Reb propícia
la corona que el noble
Midas porta de Pito
per la benevolença
dels immortals i els homes.
Acull aiximateix el vencedor
de tots els Grecs en l'art que un dia Pal·las
Atenea trobava
a l'imitar de les gosades
Gorgones la terrible
lamentació que ella oía escampar-se
dolorosament de llur boca,
per entremig les odioses
testes de les serpents entrecrinades,
el dia que Perseu occí
la terça de les tres germanes
per anar totseguit a dur la mort
als habitants de la marina Sèrif.
I havent entenebrit dels ulls
la raça divina de Forcos,
el fill de Dànae, que diuen
que el generà una pluja d'or,
amb la testa arrencada
de la Medusa de formoses galtes
tornà malestruc el festí
de Polidectes, i la servitut
i l'himeneu, que llargament sa mare
havia estat forçada
de comportar. Quan la verge Atenea
hagué tret de fatiga
l'heròe benamat, composà
la melodia de la flauta
qui fa tots els sons, i recorda
el plant lluny ressonant
i agut com la fulla d'un glavi,
qui sense fi s'arrocegava
de la gola d'Euriala enfòra.
Es l'invenció d'una dea,
però ella mateixa
va fer-ne dò als homes mortals,
havent-la nomenada
cant de les testes nombroses,
perque mogué gloriosament
als jocs on s'apleguen els pobles.
El canut per on passa
el sò, guarnit de mince aram,
és fet de les canyes
qui creixen prop de la ciutat
de les jocundes dances de les Gracies,
en el bosc sagrat del Cefís,
i elles són les fidels
reguladores dels dançaires.
Si alguna benhaurança hi ha entre els homes,
no apareix sense dura
fatiga. I talvegada
un déu la durà avui a compliment
—ningú esquivarà la volença
del fat—. Prò vindrà un dia de sorpresa,
que això donarà i allò no
tot al revés del que ens pensàvem.

Trad. c. RIBA BRACONS.

El millor Cafè és el torrefacte de La Es-
trella - Carme, (Davant de Betlem).

LONDRES

(Acabament)

VIII.—L'Exode Capvespral

Al capvespre, entre sis i set, aquest poble, complerta la seva obra ciclòpica, emigra a ses llars, i llavors el tumulte de la multitut, presa de l'anyorança casolana, rebull novament prop de les estacions ferroviaries, dels omnibus, dels cabs. A l'hora baixa es repeteix la sensació del matí; no més una movilització d'exèrcit en guerra podria donar una idea de la confosíssima barreja que esdevé en aquella hora als carrers de la City... d'aquelles fileres interminables d'omnibus enfollits, de carruatges que han d'esperar pacientment per eixir de les empentes dels vells carrers; d'aquells trens que ixen a cada moment curullats a totes les estacions; d'aquella multitut qui assalta confosament i a corre-cuita cabs, tramvies, estacions. Omnibus i carruatges s'obren camí penosament, apreten el pas a mida que s'allunyen del centre, fins que eixits a vies més amples avencen a gran velocitat cap als barris llunyans a on els cal anar; els trens es llencen de per tot, per tots els indrets, a través de les cases; parteixen ràpids pels lleugers viaductes plantats damunt dels edificis; s'enfonzen sota la terra, a dins les vísceres de Londres, arriben, retornen, ixen de bell nou; i després d'una hora i mitja d'aquesta frenètica activitat, la gran emigració capvespral és finida. Els omnibus s'aclareixen, els trens s'encalmen; amb la nit, a la City hi davalla el repòs.

IX.—La Boira

Sobre aquest enorme formiguer de l'especie humana davalla de temps en temps un fenomen metereològic extraordinari: la boira. El colos resta de tant en tant ferit per una paràlisi sobtada; ell treballava amb l'intensitat concentrada de la seva vehemència, quan esdevé que la llum se li apaga en els ulls, i cau en catalepsia; el seu cor no batega més, el seu respir es tanca.

La boira anglesa és un fenomen que no se'l pot imaginar qui no l'ha vist; tant meravellós que no més per contemplar-lo un home nat a les terres del sol podria, sense greu, fer aposta un viatge a Londres. La boira de Londres no té res de comú amb les nostres boires. Les nostres boires són la dispersió de la llum en una atmòsfera de vapors blanques, en mig de la qual les coses es transparenten com a somnis; la boira anglesa és en canvi l'absoluta extinció del sol en un oceà indefinit de vapors negres com la nit, on no es veu res ab-

solutament. La boira, de tant densament fuliginosa, arriba a igualar les tenebres nocturnes, a apagar el sol i totes les il·luminacions artificials que l'home ha creat, a confondre el dia i la nit; Londres aleshores resta mancat de llum, i si no fossin les agulles dels relotges, ningú podria calcular el curs del temps, perquè a mig-dia tal volta l'obscuritat és tant intensa com entre nosaltres al cor d'una nit sense lluna ni estels.

Però la boira és la dòcil esclava del més follivol de tots els elements de la naturalesa, del vent, que li comunica els seus variables albirs i la indueix a joguinejar sense repòs amb el sol i amb les coses de la terra, semblant al privat d'una regina, en el regne del qual durarà una hora, i que en aquella hora hi arrocega l'amada a follejar de mil maneres per assolir les satisfaccions efímeres de la més extravagant fantasia. De minut en minut la boira s'esclareix i es condensa divertint-se a amagar i fer reapareixer el món a l'esguard humà; tantost es condensa tan immòbil com l'atmòsfera, es fa buida com una caverna en el més pregón de la terra, i un home no veu més els propis peus ni el camí que fan; tantost s'aclara i es desembolica llangorosament, transformant-se en un teló groguenc damunt del qual les cases, els arbres, els homes, apareixen negríssims com les figures d'un aiguafort sobre el fons groc. Al cap d'un moment, però, tot cau altre cop en el negre no rès. Sembla que un assisteixi en somni a una fantàstica destrucció i creació del món, que produeix en l'esperit del qui observa la més rara impressió; sembla que un esdevingui sord i cec, que l'agudesia dels sentits vagi disminuint-se-li, el sentiment intern de la propia vitalitat i de la propia existencia afeblint-se-li; i davant d'aqueixos comparèixer i desaparèixer de les coses reduïdes a fantasmès cal que un es demani si un mateix no és fantasma i visió de somni; ve gairebé la necessitat de tocar-se, de picar amb el peu a terra, de parlar en alta veu per persuadir-se un mateix de la propia existència real. La boira negra hipnotitza com l'ull d'un magnetitzador; produeix una vaga temptació de sòn, un debilitament de la consciencia, en el qual, tot, la forma de les coses com el sentit de la personalitat es subtilitza i perd tota consistència real. Però algun cop la boira no reix a concentrar-se en tota la seva negra espessor, i queda en estat de vapors groguencs, i aleshores una batalla esperitada sembla entaular-se entre la furia labo-

riosa dels anglesos i la mitja obscuritat que sobrevé. No més quan la boira esdevé tan negra que ja no s'hi veu gens absolutament pels carrers, el moviment dels trens, dels vehicles i en gran part àdhuc dels qui van a peu cessa; però mentres resta un últim vesllum de claror en els aïres, no para l'allau infernal de la *City*. Al llarg dels seus carrers es veuen les finestres dels grans palaus flamejant totes de gas o de llum elèctrica, com si fos a conseqüència d'una gran fornal encesa en el centre de l'edifici, a l'entorn de la qual hi maldessin els cíclops; sobre els marxapeus una multitud immensa d'homes que semblen fantasmes fugidors s'agiten més que mai frenètics com si temessin, parant-se, dissipar-se en el no-rès. L'aire obscur, dens i difícil de respirar, s'infiltra en els pulmons com un narcòtic, afeixugat per les feixugues llums del gas o l'electricitat. Qui podria dir si està en una cofurna dantesca de condemnats a una tasca al volt de fornals en castic etern, o si està al fons d'una mina, a mil metres sota el sol terrestre, a les vísceres de la terra, sense claror diurna? Però l'esforç laboriós d'aquella multitud sembla fer-se més esperitat que mai contra l'obscuritat que l'amenaça; és un esforç desesperat per llevar de l'esperit l'ensopiment hipnòtic que, com la boira, li cau al damunt.

X.—*El Londres camperol*

L'altre Londres en canvi, aquell en el qual es viu, no constitueix una veritable ciutat, sinó més aviat una serie de grans països separats de vastes praderies, on es pot habitar placèvolament, ajuntant tots el goigs del sojorn al camp, amb els confortos de la gran ciutat.

La vida és en tots ells molt tranquil·la, exceptuant-ne alguns com el barri del *Cristal Palace*, on la gegantina organització d'espectacles que hi és establerta, crida tots els diumenges una gentada inverossimil. Carrers amples, grans passeigs, parcs esplèndids, elegantes cases senyorívols enronnades de jardins; un sovinteig de vianants que no esdevé gairebé mai aglomeració; botigues belles, lluentes, vives, però petites, freqüentades però no invadides, com a òrguens on la sang s'espandeix amb ritme copiós i constant sense mai congestionar-se: aquest és el quadro del Londres perifèric a on l'anglès d'un cert benestar material va a reposar al capvespre. Les cases són gairebé totes xiques, de dos pisos, fetes per no contenir més d'una família i construïdes segons un estil semitudesc, pesant i barrocc. Molts d'aquests vilatges, com per distingir-se més encara de la *City*, no estan aflagits de la boira negra; conei-

xen només la boira blanca, semblant a la nostra.

Així doncs, l'ordre de vida d'un anglès d'alguna posició és molt raonable i caldrà que esdevingui el model dels futurs habitants de totes les grans metròpolis. L'ambient dels afers i el de la vida resten absolutament diferenciats; la seva casa i la seva família es troben lluny de molts kilòmetres del lloc on ell treballa, es troben en aquell plaent vilatge on no hi ha res que recordi el món dels negocis. L'anglès viu tot l'any al camp, però sense veure's privat d'una sola comoditat ciutadana; i dues vegades al dia guaita com es renoven les coses al seu entorn, retrempla el seu esperit en un món diferent, i ve a ésser un etern conducte d'impressions noves.

XI.—*El gran somni imperial*

Tal és la Roma del segle XIX; la meravellós ciutat dins la qual sembla concentrar-se el gran somni imperial de la raça anglo-saxona, el somni d'un món immens anglo-loqüent que contingui de les antigues colònies de l'Amèrica septentrional a les noves de l'Australia, a les novíssimes de l'Àfrica passant per l'Índia i l'Egipte, tota una quarta part de la terra, poblada d'una gent qui parla la mateixa llengua i regoneixent la ciutat de Londres com a llur mare. Londres és verament, pel món modern, la ciutat imperial; imperial per la seva grandesa, per la gentada que s'hi espesseix, pels tresors de riquesa que hi són acumulats; imperial encara per la pompa gastronòmica de les seves provisions. Les sumptuositats lucul·lianes de la Roma imperial són una mesquineria si es confronten amb el cosmopolitisme gastronòmic dels mercats de Londres, on es pot comprar els raïms del Cap de Bona Esperança i les taronges de Califòrnia; els vins de l'Australia i les patates de Mèxic; les bananes de l'Índia Oriental i els plàtans de Sumatra; les nous del Brasil i les llimones d'Espanya; on les estacions ja no existeixen, on totes les terres envien llurs productes més exquisits en homenatge als mil·lionaris del *West-End*, i on

les primícies més delicades de la primavera poden adornar les taules dels rics al cor de l'hivern. La cuina de Londres no és menys imperial que l'estructura general de la ciutat o la política estrangera del seu poder.

Doncs, davant d'aquesta grandesa cíclopica de la ciutat, dins la grisa melangia dels dies boirosos, en el *Trafalgar Square*, el veritable cor de Londres, subjugat fins jo mateix, estranger, per la fascinació del gran somni imperial dels anglesos, quantes vegades no he pensat, ple d'ardor i de dubte alhora: «Oh Londres, dues ciutats, germanes grans, t'han precedit a l'història, són arribades a una sublimitat de fortuna igual a la teva: Roma i Venècia. Tu, darrerament vinguda, ets arribada a una més miraculosa grandesa i semblés voler durar més estona, perquè si has comesos errors i delictes, si has tingut i tens dubtes i vacil·lacions, la teva política representa encara, entre un seguit tan llarg de follies i volpeltatges, un principi de seny, d'equitat, de justícia. Tu has mostrat al món com en l'equitat il·luminada per la raó pot trobar-se el secret d'un renovellament de les més decaigudes fortunes; tu has sollevat ja molts pobles caiguts ben avall a condicions honroses d'existència; tu has redimit una part de l'Índia, l'Egipte, Xipre, dels horrors i les misèries d'una barbarie crudel i dementada. Si tu sabessis allibertar-te a la fi de les teves incertituds, dels teus accessos de meçqui egoisme, d'aquelles paors sobtades que de temps en temps t'aturen en la teva carrera! Són mil·lions i mil·lions els homes qui sofreixen a l'Àsia i a l'Europa mercès a l'estultícia i la perversitat consagrats pel temps i per la força que avui s'anomenen govern, que per lassitut o marriment no són ja capaços de trobar ells mateixos el camí de la vida; si tu ànessis coratjosament a socorre'ls, si tu els deixessis un instant la força de la teva mà i de la teva ment, ben aviat mil·lions de braços s'extendrien cap a tu, com envèrs llur salvadora; els pobles en pena cridarien cap a tu demanant auxili com ja cridaren divuit segles a

Goma, Ortopedia, Higiene

Cotons, glaces i venes

Braguers i faixes ventrals a mida

TUSELL GERMANS - Barcelona

Fàbriques: —

Goma i celukide.—Font honrada, 3

Apòsits antisèptics.—Vilà Vilà, 89

Botigues i magatzems: —

● Ronda de Sant Pere, 12.—Fontaneilla, 20 ●

— Enviem catàlegs a Farmàcies i Droguerías —

Roma per ésser salvats de l'horror de l'anarquia interna; la civilització, la riquesa floririen darrera les teves petjades a les bandes de la terra avui més desolades; i un somni imperial, el més colossal que mai hagi concebut un poble pendria cos en la més meravellosa realitat de l'història. Encara més gran fóra per tu l'esdevenir, si tu reeixissis a aixamplar-la el clòs esperit anglo-saxó, a vèncer l'obstinat egoisme intel·lectual en el qual t'estrenys, com un verm dintre el capoll, si tu et fessis capaç de comprendre més profundament l'esperit dels altres pobles, d'assimilar-te'l bé i fer-te menys separada de les nacions germanes. L'estern que avui entra a Londres admira aquesta grandesa fabulosa; l'admira, però no l'ama perquè es sent estranger i no capit, i si no menyspreuat, relegat. L'esperit anglès sembla haver-ho creat tot al seu entorn sense

voler saber res del que fou fet més enllà pels altres homens; i aquesta originalitat intensa acaba per esdevenir odiosa a l'altra gent qui per adaptar-se-li, s'hauria de desnaturalitzar ella. Si una mica de l'esperit dels altres països entrés en el teu, enriquint-lo i suavitzant-lo. Sense afeblir-lo, si l'estranger pogués trobar dins la civilització anglesa alguna correspondència amb la seva ànima, Londres arribaria a ésser no solament el centre del món qui parla anglès, sinó la metròpoli de tots aquells pobles qui per una o altra raó han perdut l'iniciativa dels progressos socials i polítics, i que no podent ésser astres majors, s'han de reduir a satel·lits giravoltant a l'entorn dels sols. Londres seria, en el pervindre, el més gran i el més fulgurant d'aquests sols».

G. FERRERO
Trad. J. C.

Com s'ensenya la literatura a l'Escola Persa

Un altre caire de l'Educació

La educació no solament existeix per ensenyar fets i enllaçar una tendra vida amb els diversos mitjans de guanyar-se un benestar, sinó que hauria de estimular la imaginació i qualitats originals. Veiem, doncs, com els nois de l'Escola Persa aprenen literatura anglesa i composició. Pot trobarse l'exposat complet de la matèria en el «Persa Playbook N.º 2» (W. Heffer and Sons, Cambridge, 1 s, 6d. net) pel qual Mr. H. Caldwell Cook ha escrit una introducció.

Jugant amb les lletres.

La millor manera de comprendre la poesia és escriure'n. Una cosa és aprendre de rutina, i tota una altra assolir experiència amb la pràctica. Diu Mr. Caldwell Cook:—

Els nois a l'escola no haurien d'estar sempre en l'estretor de les classes, asseguts en atentes rengleres com altres tants malfactors a la barra; i els llibres escrits d'altres no haurien d'ésser els únics mitjans de posar-los en contacte amb tot el que han de saber.

El Governament només pot aprendre's amb el debat; el cop de vista dramàtic, fent i representant peces de teatre. Després de tot, no estava Squeers ben aprop de lo cert quan va fer als seus nois primerament sil·labejar *finestra*, i després netejar-la. Hauria estat completament en lo cert si els hagués fet de primer netejar-la, deixant el sil·labejar per més tard.

Poesia infantil
Aplicant aquest principi a la literatura, s'obté d'un noi una peça en sextines per l'estil aquesta:

TO NETTLES.

Nettles, of old I used to think
No lot could be too hard for such,
Armed with your stings, and on the brink
Of quarrel at the lightest touch,
And therefore, where I saw you grow,
I laid your fiercest chieftains low.

But now, when in the dark green shade
Of woods I see you still and tall,
Or where some long dead man is laid
By a neglected churchyard wall,
Whose grandchildren have never known
That he has lived, but I alone:

So many tales to me you tell
Of knights and maids who here have met,
On days when this dead man was well,
Your hasty temper I forget;
The rose herself must wear the thorn,
And not for nothing were you born.

(A LES ORTIGUES. — Ortigues, sempre havia pensat—que cap sort fóra massa dura per vosaltres, — armades amb les vostres punxes i i tots temps a punt — d'irritar-vos només que us toquin lleument,—i perxò, allí on jo us veia créixer,—abatia vostres més soperbs capdills.

Però ara, quan en l'obscura, verda ubaga—dels boscos us veig quietes i altes, — o en el lloc on està colgat un mort de temps,—al peu del mur d'un cementiri oblidat,—i els nêts del qual no han sabut mai que hagi viscut, només jo sol:

Tantes històries em conteu—de cavallers i donzelles que aquí es són encontres, — en els dies que aquest mort estava bò,—que jo oblidat la vostra mena violent:—fins la rosa ha de dur espines,—i no és pas per res que vosaltres sou nades.)

Un noi que pot fer aquestes coses, ni és probable que formi ideals folls de literatura, ni que influi en el públic el gust de les escombreries.

El mal gust dels nostres dies és el resultat d'una falta de sana introducció. Si tothom fós capaç d'escriure un poema, d'usar aladament i bella els mots, tot hom es revoltaria davant de l'expressió inacurada o de l'humor vulgar.

El mestre.

Mr. Caldwell Cook diu que més del setanta per cent dels escolars d'ensenyament secundari saben escriure decentment poesia. I la nostra experiència del Concurs de l'Himne Federal, ara fa un any, era per provar que el talent poètic abunda en totes les classes de la societat. El treball del mestre és d'estimular i encoratjar els qui temen enganyar-se a ells mateixos. Precisament aquesta temor guarda els nois qui's desenrotllen, no solament en poesia, però també en comerç. I no hi ha cap dubte que un noi qui sab expressar-se bé en prosa i en vers, no li ha de costar gaire l'aprendre teneduria de llibres i comptabilitat. Heus aquí una bonica cançó feta per un autor molt més jove:—

FAIRY SONG.

O, now's the time to sport and play,
When bats are on the wing,
When moonbeams peep and all's asleep,
Then merrily we sing.
Trip we lightly o'er the green,
When the owls and bats are seen.

Gaily we swing in acorn cups
Blown by the scented breeze
By the tiny glow-worm's silvery light,
And shadowed o'er by trees.
Trip we lightly on the green
When the owls and bats are seen.

When day doth break, the cocks awake,
At the first flush of dawn
We skip away, for it is day,
And hail the sunny morn.
Trip we lightly off the green
When the flush of dawn is seen.

(CANT DE FADES. — Oh, ara que és el temps de deportar-nos i jugar—quan els rats-penats prenen volada,—quan els raigs de lluna apunten i tot és adormit,—nosaltres cantem alegrement.—Tresquem lleugeres per la verdor,— ara que apareixen les òlibes i els rats-penats.

Ens gronxem joiosament en els càlzers de les flors—mögudes de l'aromat ventijol — a l'argentina llum de la mija lluern, — a l'ombra dels arbres,—Tresquem lleugeres per la ver-

dor—quan apareixen les òlibes i els rats-penats.

Quan clareja el dia i es desvetllen els galls,— a la primera rojor de l'aua — ens escapem, car ja és dia — i saludem el matí assolellat. — Fugim lleugeres de la verdor, — ara que apareix la rojor de l'aua).

Aquests tendres autors no's prenen pas a si mateixos massa seriosament. Els poemes són com els castells d'arena que es basteixen a la platja. Un dels millors d'aquests esforços, diu Mr. Caldwell Cook, estava escrit al darrera d'un problema de dividir. I fins hi havien taques de mermelada, «sugerint el poeta de la taula d'esmorzar». L'autor, cridat a la tarima del mestre, manifestava ben clarament la seva por de ser tancat. Un altre cèlebre poema havia estat oblidat de l'autor mateix, el qual ara demanava permís per posar-lo en música. No sabia que ell n'era l'autor.

El ratoli

Heus-aquí un altre exemple de poesia precoç:—

THE LITTLE MOUSE.

There's a naughty little mouse
Who's very fond of play,
He's always out at night time
And sometimes in the day.

But he's a careful little mouse,
And softly does he run,
So nobody can hear his feet,
That's why he has such fun.

We cannot shoot him if we try
For he runs very fast,
And soon he's in his little hole,
And all the danger's past.

He often bobs his little head
Out through his little hole,
But if he sees you in he goes,
The crafty little soul.

(EL RATOLÍ.—Hi ha un ratolí entremaliat—qui és molt amic de jugar;—sempre està fora de nit—i de vegades de dia i tot.

Però és un ratolí espavilat—i corre sense gens de soroll—i així ningú pot sentir els seus passos, però és que es diverteix tant.

Encara que volguem no podem caçar-lo,—perquè corre molt depressa—i ben tost ja està dintre el seu forat—lluny de tot perill.

Sovint treu el caparró—fóra del seu forat—però si us veu s'amaga adins—l'astució animal.)

Aquests versos infantins ténen qualitats esperançadores. Regularment els poemes són humans i sensibles. Alguns ja són promeses d'una veritable profunditat de visió. Però és un saludable signe que apenes duen senyals d'imitació o d'infantina precocitat, cosa que's podria molt bé esperar. Jo demanaria al lector, d'explicar-me la qualitat d'això:

The sun's last ray has left the sky,
The red has vanish'd fast,
And now to rest the birds skim by—
These are the very last.

The wind moans through the trees all bare
Playing a mournful tune,
And now comes out with icy stare
Night's mistress, Lady Moon.

(El darrer raig de sol ha jaquit el cel—la rojor s'és rapidament esvaïda—i ara els ocells s'esquillen a reposar—aquets són els darrers.

El vent es lamenta entre els arbres nus—jugant una trista melodia,—i ara munta amb un esguard glaçat—la reina de la nit, Dòna Lluna.)

Aquí hi ha una delicada música imaginativa, la estofa de la poesia.

La Armada

Expressament he triat els poemes com a l'atzar. Un o dos dels millors no els he citats, perquè pel propòsit d'aquest article, més aviat convé cridar l'atenció envers les qualitats diverses, que no pas entrar en un judici crític.

Els nois, no rès menys, escriuen deliciosament depressa, sense passar gaire temps polint els seus versos. Com en els seus jocs, viuen al moment, més aviat afilant els seus sentits que no esforçant-se per la formalitat. Mirem un últim exemple:

THE ARMADA.

With snowy sails spread out before the wind
The proud Armada came,
Full confident that they would overpower
And trample England's fame.

The fearless English sea-dogs in their ships,
With stout hearts went to meet
The largest galleons that the world had seen
That haughty Spanish fleet.

But England knew not such a thing as fear
When good Queen Bess sent out
The men who beat the proud Armada back
And put the Dons to rout.

May all who call themselves old England's
sons,
Fight for her as did those
Who fought and never knew the word defeat,
When they upheld the rose.

(LA ARMADA.—Amb veles blanques com la neu obertes al vent—vingué la superba Armada,—plenament convençuda que sobrepujaria—i calcigaria l'honor de l'Anglaterra.

Els impàvids cans de mar anglesos en els seus vaixells—anaren amb cor valent a l'encontre—dels galeons més grans que mai el món ha vist,—l'altiu estol espanyol.

Però Anglaterra no sabé què és temor—quan la bona Reina Elisabet trameté—els homes qui feren enrera la superba armada—i posaren en derrota els Dons.

Així tots els qui es diuen fills de la vella Anglaterra—lluitin per ella com aquells—qui lluitaren i mai conegueren la paraula *desfeta*—en defensa de la rosa.)

Hi ha en això una certa impetuositat, però qui mostra recurs i promtitut d'idea. Hem escrit molt darrerament, sobre educació pràctica. Considerem com és progressiva la estimulació de les facultats d'imaginació.

(De *T. P.'s Weekly*)

Càtedra de Llengua Catalana

Ja és sabut com aquesta Càtedra, creada per la Diputació provincial de Barcelona, funciona regularment desde aquest curs en una aula de la nostra Universitat. Fou inaugurada el dia 5 de Novembre prop-passat i n'és professor D Pompeu Fabra.

Hi assisteixen, ademés dels alumnes matriculats, un regular nombre d'oients, molts d'ells de reconeguda valua en el camp de les lletres catalanes.

Les dues primeres lligons les dedicà el professor a fer ressaltar alguns punts que calia tenir presents a l'estudiar l'evolució natural de la llengua i les conseqüents orientacions que calia pendre a l'estudiar-la científicament. De primer enduvi en Fabra ja es mostrà contrari a deixar-se menar de criteris d'un exclusiu punt de mira, sentant el valor de la tradició damunt les clarícies que poguessim haver espigolat pel camp de la fonètica o de la etimologia, i obligant-nos a atendre sempre a la complexitat de les causes productores d'un fenomen.

De la llibreta d'apuntaments d'un dels qui assisteixen a aquelles substancioses conferències, en treiem un extracte que és de creure serà grat als nostres lectors.

I

FONÈTICA.—Estudia l'origen de les vocals catalanes. El llatí en tenia originariament cinc, que podien esser breus o llargues. Les vocals llargues es tancaren, i les breus s'obriren. La *e* tancada i la *i* oberta es confongueren en una sola vocal de timbre igual; i el mateix passà amb la *o* tancada i la *u* oberta; així: *telu* i *pilu*, del llatí vulgar donaren *tela* i *pel*; i *gutta* donà *gota*. Sols hi hagué una *a*. La confusió entre *e*, *i* és anterior a la *o*, *u*, puix la primera és general i en quant a la segona es conserva la diferència en el sard i el rumanès; en aquest darrer les assimilades són la *o* llarga i la *o* breu. Pot admetre's doncs pel català, com per altres llengües novo-llatines, una serie de set vocals.

Pot establir-se la següent correspondència entre les vocals del llatí clàssic i del llatí vulgar. La *a* breu o llarga del clàssic dona *a* en el vulgar; la *e* breu i el diftong *ae* donen *e* oberta; *e* llarga, diftong *oe* i *i* breu donen *e* tancada; *i* llarga dona *i*; *o* breu dona *o* oberta; *o* llarga i *u* breu donen *o* tancada; *u* llarga dona *u*; i el diftong *au* roman.

Més tard vingué la diftongació de les vocals *e* i *o* breus, fenomen que no afecta al portuguès i el català, així *petra* dona *pietra* en italià, *piere* en francès, *piedra* en castellà, però *pedra* en portuguès i en català. Les llengües que fan aquesta diftongació es distingeixen en que en el castellà és un fenomen constant; però no en les altres, que en síl·laba tancada conserven la *e* sense diftongar, així, *perdit* dona: it. *perde*, fr. *perd*, cast. *pierde*. El rumanès diftonga aquí amb igual extensió que el castellà.

L'altre cas de diftongació és el de la *o* oberta, convertint-se en *uo* en italià i en *ue* en castellà i en francès, devingut després *eu* en aquest darrer. També aquí el català i el portuguès resten fora de la influència del fenomen. Vegi's *morit* que dona: it. *muore*, fr. antic *muert*, devingut en el modern *meurt*, cast. *muere*, port. *more*, cat. *mor*. Si la *o* és en síl·laba tancada no hi ha diftongació més que en castellà; així *grossu* dona: it. *grosso*, fr. *gros*, cat. *gros*, cast. *grueso*.

La oposició entre català i castellà va encara més enllà, puix en l'únic cas que el castellà conserva la *e* o la *o*, (per ex. davant dels nexes *ct*, *cl*) en català la vocal es transforma en *i* o *u*; així, de *lectu*: cast. *lecho*, cat. *llit*; de *oculu*: cast. *ojo*, cat. *uyl*.

Fora d'aquests casos, el català converteix la *e* oberta llatina en *e* tancada, conservant-se, però, la *e* oberta davant de *nr*, del nexes *ndr*, de *r* seguida de consonant no labial, i de *u*, provinent de *c*, *d* o *ti*; així: *pédra*, *hérba*, però *tèrra*, *dèu*, *pèu*, *pau*, *prèu*.

La *o* oberta (*o* breu del llatí clàssic) ha donat *o* oberta en català.

El diftong *au* ha donat *ò*, com *auru*, *or*; *causa*, *cosa*.

La *i* s'ha conservat com també la *u*; hi ha doncs dues *ii*: *i* provinent de *e* breu i *i* provinent de *i* llarga; com dues *uu*, provinents de *o* breu i de *u* llarga.

La *o* tancada s'ha conservat *ó*, com la *o* oberta *ò*. La *e* oberta dona generalment *è*, fent-ho així en el català oriental, però *é* en el valencià i lleidetà, i una *e* especial, d'un sò fosc, a Mallorca. Així: *plenu*, *plè*; *siccu*, *sèc*, en català oriental, però *plé*, *séc* en occidental, i *plæ*, *sæc* (1) en mallorquí.

Als punts com Barcelona, on *e* tancada dona *è*, fan *o* àtona=*u* àtona, e àtona=*a* àtona, i on *e* tancada dona *é*, no fan *o*

igual a *u*, ni *e* igual a *a*. Quan diferents fenòmens coincideixen, es forma una frontera lingüística. En Milà considera com característic dels dialectes orientals *o*=*u*, i *a*=*e*, i dels dialectes occidentals la no existència d'aquestes igual-

tats. En general aquests dos fenòmens coincideixen respectivament amb *e* tancada > *è* i *e* tancada > *é*. A les Balears, *e* tancada > *oe*, *a*=*e*, però *o* no és igual a *u*.

Pot resumir-se ço que hem exposat en el quadro següent:

a ll. a b.	æ e b.	e ll. æ i b.	i ll.	o b.	o ll. u b.	u ll.	au	a+i
a	e ob.	e tan.	i	o ob.	o tan.	u	au	
a	è, é, i	è	i	ò,	ó, u	u	au	é

Hi ha excepcions, puix de vegades de *e* tancada ve *i*, i de *o* tancada ve *n*, així: *ce-ri(u) ciri*; *totti tuyt* (modern *tots*). També sota la influència de *ng*, *o* tancada passa a *u*.

En altres idiomes té més influència la transformació per certs fonemes que segueixen; així en fr. de *patre*, *père*; de *manu*, *main*; darrera de fonemes palatals *a* dona *ie*, *cane chien*; la mateixa *a* entre fonemes palatals dona *i*, *jacet git*; però la *a* que no és final de síl·laba s'ha conservat.

La influència de vocals postòniques és petita; en canvi en portuguès tenim, *dévo* i

dèves; *formóso* i *formósa*. En rumanès té molta influència la postònica, transformant-se el radical.

(Acabará)

PRÓXIMS A SORTIR

EL GENESI Publicació de l'Institut d'Estudis Catalans, traducció de MOSSEN CLASCAR.

VOCABULARI ORTOGRÀFIC, segons les normes publicades per l'Institut, compost per en POMPEU FABRA.

Orientacions

II

En l'article anterior deixarem sentat que tota obra artística deu ésser subjecta a lleis precises en ço que a sa execució o manifestació plàstica pertany i a lleis necessaries per son fi moral o humà, tal com passa amb l'home del qual són filles, car ell es mostra subjecte a lleis ineludibles i comunes a tots els éssers orgànics i té un còdic d'ordre moral per regir sa actuació mentres viu la vida present.

Entrem a examinar la primera part d'aqueixes lleis o sien les fonamentals i

necessaries a la execució plàstica de la obra d'Art.

Deia el gran mestre Corot en un de sos escrits, referint-se a l'art de la Pintura que els fonaments de tota obra pictòrica eren: forma i valors, seguint després en ordre secundari per tal de fer-ne la impressió més agradosa, el color i la execució o factura, com vulgarment s'anomena: de manera que tenim segons el dit mestre els elements constitutius de tota obra d'art del dibuix seguint aquest ordre. Forma, Valors i Execució; constituint els dos primers els fonaments essencials, ocupant els

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Institut d'Estudis catalans

NORMES ORTOGRÀFIQUES

Segona edició d'altres 10.000 exemplars * Número solt 10 cèntims

Grans rebaixes a centres polítics, escoles i altres entitats que treballen per a la difusió de la cultura catalana.

HIMNES HOMÈRICS: traducció de Joan Maragall. 2.ª Edició. Preu: dues pessetes. Cap alabança millor que fer avinent al públic que la 1.ª edició de la gran obra pòstuma del mestre s'és acabada amb deu dies justos.

EVANGELIARI compost per Mossèn Clascar. Un vol. en 8.ª de VIII—300 planes. Es una obra magistral i clàssica que com cap altra fa gloria a l'autor. Rústega Ptes. 4, en tela inglesa Ptes. 5.

dos darrers un lloc accidental; i això que manifesta l'esmentat mestre referint-se a l'art pictòrica pot aplicar-se amb petites varietats a tota obra d'Art plàstic.

Forma no és més que la limitació dels objectes percebuts pels nostres sentits: la forma és el primer que ens dona idea plàstica d'un objecte; podrà dir-se que en l'ordre de la Creació la Llum va precedir la Forma, segons manifesta el llibre de Gènesi, més no movent-nos del nostre intent podem dir que la Llum fou creada per il·luminar; el Criador feu claror en l'Univers per manifestar les seves meravelles. La Forma doncs en l'obra artística de caràcter plàstic representativa d'imatges, ha d'ocupar el lloc preferent, és el fonament que una volta ben sentat, ben ferm, podrà bastir-hi la fantasia amb plena seguretat.

Tota obra d'art, en quant representa objectes de la Naturalesa ve obligada en primer lloc a la fidelitat de la forma: pot l'artista combinar-la, millorar-la en sentit de reunir perfeccions escampades d'un mateix objecte, mes sempre amb fidelitat i respecte a ço que és essencial i característic. Tractant-se per exemple de la forma humana, la forma per excel·lència, pot anar l'artista prenent d'uns i altres distintes perfeccions i fer-ne una síntesi, una recopilació més perfecta que la generalitat corrent, però sempre dins un tipus veritat, un tipus possible d'home: i permeteu-me fer aquí una manifestació, i és que, per molt que s'afini la fantasia de l'artista mai arribarà al tipus perfect que eixí de les mans del Criador. Tota temptativa per a modificar el creat conduirà a la monstruositat.—Els antics qui tant enllà arribaren en l'embelliment de la figura humana, quan intentaren modificar-la no feren altra cosa que mutilar-la i bestialitzar-la; els centaures, els faunes, les sirenes ne són exemple: fins las representacions dels mateixos àngels són deficientes car per a volar no'n necessitaren d'ales; Jesucrist enlairant-se magistrosament en sa gloriosa ascensió és el model del nostre volar, sense emprar elements a altres éssers inferiors.

El que diem de la figura humana podem aplicar-ho a tota altra cosa. L'artista pot trasmetre una visió de la natura combinant d'ací i d'allà, escullint

l'hora, el celatge adequat a la seva visió interna, mes tots aquests elements combinats cal interpretar-los dins la forma verdadera i essencial; cada cosa representada serà ço que és en sí. D'un bosc escullirà l'artista, si vol, la soca més airosa, el brançam més ufanós, però dels pins no en farà alzines, ni dels pollanques faigs i molt menys d'un arbre un plomall espallifat. D'un ram de flors també en farà si vol la mateixa selecció o combinació, respectant però sempre la forma adequada i propia de cada flor, i així en tot el que sia representatiu de cosa creada.

Fins en l'art decorativa de pura fantasia, que ni tant sols utilitzi elements de la Natura estilitzant-los, fins en aquesta, la forma, les siluetes tindran sempre un lloc preferent, perquè són la ossada, l'armadura de l'obra; la forma es la primera impressió adequada que reclama sempre la nostra visió, fins a voltes inconscientment, i es la impressió més perdurable.

* * *

Valors: com a valors s'entén en les arts del dibuix, la situació de cada objecte en son lloc, o sia la relació de to que guarden uns objectes amb altres, ço que vulgarment anomenem aire o ambient en la obra artística representada en superfície.—Una obra d'art dins d'aquest procediment, representant un conjunt d'objectes sense el color, sols amb la potencia de clar i obscur,—adequat a cada objecte segons la seva situació,—serà perfect de valors. Aquest element constitutiu de l'obra plàstica, que el requereix, és de gran importancia; Corot ja hem vist que el considerava fonamental i és ben cert; car si bé la Forma, precisa, classifica els objectes, el Valor els situa—no cal aclarir aquest concepte car és prou lluminós de sí. Un quadro on estigui bé de forma cada element de per sí però sense termes, resulta insofrible.—Són doncs la Forma i els Valors dos elements essencials fonamentals, car la una, com hem dit, classifica els objectes i l'altre els situa—amb aquests dos sols elements es pot fer obra d'art completa de fruició estètica suavíssima—cal sols recordar la innumerable munió d'obres d'art vulgarment anomenades «Blanc i negre».

* * *

El Color és nou benefici de la llum, provenint d'aquella Llum que portava dintre de Sí la Essència Divina, d'aquella Llum que il·luminava ses perfeccions infinites, que giravoltant del Pare al Fill i d'ambdós al Sant Esperit els feia eternament feliços amb la contemplació de llurs magnificències, d'aquella Llum que il·luminava i abrandava alhora ajuntant al coneixement l'amor...; d'aquella Llum un altra n'es sortida. Enlairada la divina poderosa mà encengué el gran far que il·lumina les antigues i interminables tenebres, i aquesta llum que aclareix, mostra els objectes de formes meravelloses, fa més encara, els besa, els abraça amorosa i de la frisança que n'ix, de tanta suavitat les formes es coloren de milenars de matiços. Oh llum que il·lumines i colores, beneïda síes! però més immensament, més beneïda síes Llum primera, que il·lumines els nostres esperits amb la Llum de la Veritat i fas estremir els nostres cors d'amorosa frisança i vehement daler envers VOS JESUCRIST, fill de Deu, qui sou la LLUM QUE IL·LUMINA EL MON...

El Color és de gran valer per l'embelliment de la Creació, és la vestimenta formosa que cobreix els objectes, la materia; no resmenys és variable, és accidental; depèn d'una causa externa; ell varia, però la forma resta, és doncs a pesar de sa formosor de valor secundari, i com a tal deu ésser considerat. Amb la limitació de que es respectin les lleis d'harmonia, l'artista pot fantasiar-hi a pler, no deu ésser tant esclau de la veritat, en ço que a imitació de natura es refereix, com ho és la Forma, puix aquesta és element essencial i el color és purament accidental.

* * *

Execució o Factura és el procediment de la realització de l'obra artística, la mà d'obra; és l'últim factor dels que integren la obra, mes no resmenys té grandíssima importancia i és deplorable el despreci que es té per ell en nostres temps. El procediment, la Factura és un agent d'embelliment i una mostra d'habilitat i, tant per un motiu com per l'altre, té suma transcendència. Si augmenta la bellesa, si fa més agradosa la impressió estètica de l'obra d'art, cal

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

Totes les tardes Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres

RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunchs

donar-li el lloc que li correspon; i si és una mostra de l'habilitat de l'artista també per aquest cantó té importància, puix és innegable que al fruit d'una obra d'art, juntament amb la fruïció estètica intrínseca de l'obra, s'hi barreja un goig fill de l'admiració provinent de l'habilitat de l'artista, i tot ço que augmenta aquest gaudir nobilíssim cal tenir-ho en compte i posar-ho en el lloc que mestre Corot va posar-ho, el darrer, però posar-li.

Resumint aquests preliminarstrobem, com hem dit, dintre les lleis o normes necessaries per la execució de tota obra d'Art plàstic especialment en les dites arts del dibuix, que són fonamentals la Forma i els Valors, i fan més completa i agradable la obra el Color i la Factura.

Entrem ja a estudiar per parts aquests elements.

JOAN LLIMONA

(Seguirà).

De la crisi política

La situació d'en Maura

Don Salvador Canals en el darrer dels articles, que com a col·laborador sobre política espanyola ha publicat en *Le Correspondant* de París, ens parla—més a nosaltres que al públic internacional, segurament—de la crisi política del partit conservador espanyol, i de la posició personal del capítost d'aquest partit D. Antoni Maura.

Les elucubracions del escriptor castellà són interessants quasi sempre, malgrat sa informació un xic partidista per ses dots personals de publicista, especialment per la força verbal i la traça polèmica de que en manta ocasió ha donat mostra, i a aquest interès extern, s'hi junta en la avinentesa present el rumor, digne de fe en la forma que m'arriba, que l'article de la revista parisina, té l'aprobació expressa, sinó l'inspiració immediata, de l'ex-president del ministeri.

Aquest rumor i el ser, en tot cas, el primer indici que,—indirectament és cert,—arriba a la pública curiositat de les raons recòndites i personalíssimes que motivaren l'error incompreensible de la momentània retirada d'en Maura, posa al lector una mica en guardia contra la prosa del Sr. Canals. I és just que així esdevingui car l'observador demana per natural instint que els homes siguin consistents, lògics; i davant de casos com la renúncia i retorn d'en Maura a la quefatura, que molt benèvolament judicats han de calificar-se d'explicables, falla en bloc que no li cal interessar-se més per qui s'obre tant de ple la via del fracàs.

La teatralitat és en sí perillosa, i mantenint-la pot àdhuc tenir males conseqüències. Ara abandonar-la un cop començada sense raons ben visibles, ben palpables, implica un fatal desprestigi. L'Aventur no pot abandonar-se pels prec

en bona part de compromís d'un *gremio político* (són mots del mateix Maura) sinó que cal per això el vehícol triomfal d'una homogeneïtat absoluta, d'una exigència unànim de la consciència nacional.

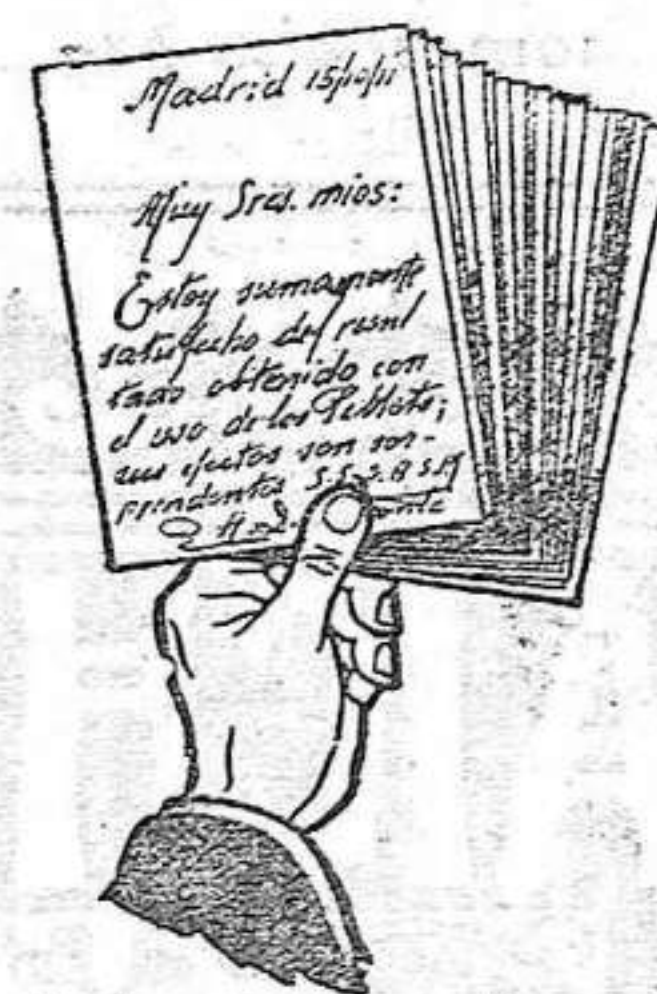
L'articulista parla en diferents indrets del legalisme, de l'enteresa (qui sab si una mica posada, una mica literaria) d'en Maura, i el que és més curiós, de sa ingenuïtat, de sa incapacitat total per la política pràctica, de sa manca absoluta d'habilitat; totes aquestes protestes criden més l'atenció perquè la narració que ell—l'articulista—fa de lo succeït, de ses ignotes raons i de ses apocalíptiques conseqüències respira habilitat i, el que contradiu més tota idea de noblesa i austeritat, un cert punt de despit, amagats sota un jugar marejadç de conceptes que es prenen en valor absolut—com si la política admetés sil·logismes i no fos essencialment, devenir i correntia—i que es fonen a la fi en fórmules escairades, en el fracàs de les quals no vol regonèixer defectes d'inadaptabilitat o d'impotència, sinó que hi troba raó suficient per una abstenció plena d'indiferència.

Un gran error, l'essencial i que cal senyalar en l'article que comento, és suposar la conducta d'en Maura continua igual, i uniformes ses relacions amb el país. L'activitat del ministre-president en els períodes del 903-904 i 907-909 conseguí veure's acompanyada de l'interès primer, de l'adhesió més tart d'un nucli d'opinió, cosa que ha canviat en la darrera crisi.

Que en Maura no s'adonés del canvi a son voltant, per tant complexes causes provocat, o que ignorés el valor de les oposicions per al polític, com l'ocell que conscient de la resistència de l'aire qui el sosté pensés que volaria millor en

el buit segons la comparació Kantiana; són faltes de les que's paguen i el mateix Canals ens ho confessa. Car el prestigi d'en Maura derivava d'un sol fet: de sa lleal i sostinguda decisió de llençar a la vida pública veritables forces populars, masses de opinió. A això responen sa forma electoral i l'aplicació honradíssima que en feu, apart de la seva activitat parlamentària en general. L'estat d'opinió creixia a cada hora, i quan l'actitut i els discursos semi-facciosos d'en Moret l'obligaren a deixar son lloc, la confiança de la Corona en ell era absoluta, i l'existència d'una massa maurista, indubtable. El fet que ara no pugui comptar ni amb una, ni amb altra,—car fora pueril identificar un nucli d'opinió amb el vot equívoc, i quasi's pot dir a contra cor de dugues dotzenes de ministres semi-anònims—ha de tenir una explicació en desacerts positius de la conducta d'en Maura. Oposar-se a en Moret com ho feu li guardà l'adhesió de l'opinió per ell desvetllada, més generosa i més calorosament per l'irregularitat dels procediments que s'empraren per desposseir-lo del poder, però el posterior inhibir-se—i més si fou per les raons que en Canals en dona, és dir, per l'impossibilitat segons imperatiu de consciència, de recollir l'herència liberal pel temor que la falta d'unitat en els procediments de govern arribés a trencar la continuïtat essencial de la vida pública espanyola,—és un acte que té valor de faritzeisme, i més accentuat, si això es dona com a raó d'una retirada. No és el partit conservador—falla amb indiscutible exactitut el ciutadà espanyol—un partit de quakers perquè arribat aquest cas son director hagi de retirar-se ni pugui retirar-se, i rentades les mans, esguardar o profetitzar el cataclisme. Mentida és que la resistència del mal mati les reformes que la massa popular no sosté, i que la veritat triomfi per si

En 24 hores.

Innombrables són els testimonis que ens remeten espontaniament, certificant la eficàcia dels Pellets del doctor Mackenzy per a curar els costipats i catarros en 24 hores. Són el tribut d'honor a aquesta incomparable especialitat que sempre compleix lo que promet. I no solament curen els pellets en 24 hores el pitjor costipat, sense necessitat de fer llit, ni de fer ús de sudorífics, sinó que curen també i duraderament, la propensió al catarro an els que sempre s'encostipen. Estoben el pit i faciliten l'espectació. Són fàcils de pendre i no perjudiquen l'estómac més delicat. Caixa Ptes. 1'50 en totes les farmàcies.

sola per reclamació unànim i imprecisa de tot el poble. Al polític més que a ningú li cal una idealitat, una forta idealitat a prova de fracassos però no ingenua desarmada i cercadora de fracassos. L'utopia esdevé ideal i l'ideal reforma, llei pel treball diari dels dirigents que l'expliquen al poble. Qui proposi sense obrar les més elegants idees serà un artista, mai un polític amb dret a apel·lar davant els estranys i els venidors de l'injustícia dels contemporanis.

Fins aquí s'han retret les explicacions del tot insuficients de la retirada d'en Maura: però l'absurd, l'incòmprensible és, com pretén el periodista maurista, justificar el retorn. Canviaren l'opinió d'en Maura la conversa amb el Rei tinguda el 4 de Gener, i la petició unànim del partit. Prescindim del caràcter d'imposició que en els primers moments de la renúncia d'actes tingué l'acció d'en Maura. En l'entrevista amb el Rei o aquest oferí a en Maura el poder o no. Si allò primer, calia acceptar-lo; si, no; res havia canviat, ho val dirho que en Maura és superior a son temps, i sa retirada estèril per massa tardà, no perquè l'apassionament, l'iberisme de la política espanyola, la facció latent en nostra vida augmentada pel problema religiós i el pas de la democràcia liberal a la democràcia social, han convertida l'obra de salut; essencialment nacional i per tant políticament central den Maura en una obra partidista de dreta. Això fa que el polític conservador es vegi obligat a eliminar-se no per salvar el país al qual espera la catàstrofe necessària, i gaire bé, en concepte de l'articulista saludable, sinó per evitar les violències estèrils del daltabaix, per simplificar el cataclisme.

Salvant aquest últim *latiguillo*, el fet de que l'obra d'en Maura s'ha fet dreta quan havia de ser centre, és veritat, però és ensems una acusació formidable contra en Maura mateix. Es un càrrec que de temps li hem formulat els nacionalistes catalans l'ausència d'humanitat, el tancament doctrinari de la seva acció. Cloent els ulls als problemes no se aclara la vida: utilitzar homes *pisa-pa-*

peles, perquè no's mogui res en la Instrucció pública o en Hisenda — car la tasca de govern està en reformes de governació o de policia — equival a tancar finestres per veure-hi més clar, per ser menys distret de la visió dels objectes. No pot un polític mutilar les demandes de l'opinió sense que ella l'abandoni, i la vida pren venjança de tot empetitiment, de tota limitació. La superioritat de la política de la Lliga van segurament en aquest fet de no fer vida defensiva, de no defugir les canviants. La raó de no haver en Maura remogut aquestes qüestions la cerca en Maura en

son desig de governar amb el *placet* del partit liberal, però precisament trobant-se en Maura a l'oposició, sense responsabilitats immediates i amb el deure imperiós de parlar. Aleshores és quan se ha corregut de centre a dreta i s'és trobat en la soletat dels darrers dies; mala concellera de resolucions *amb viato* que unides a l'allunyament paulatí de l'opinió en ampla accepció conservadora, ha via de matar el valor d'en Maura com afirmació per deixar-li un valor únicament com a resistència. I això és perillós. El Rei i el país així han fallat.

M. REVENTOS

De com se poden distribuir pel donatari els bens donats a ell i als seus fills⁽¹⁾

Vetaqui un fet: En capítols, fou feta donació a Emeri, amb la condició que l'havien de succeir en ella els fills naixedors de son matrimoni.

Emeri tingué quatre fills, i al morir instituí hereu seu universal a son fill gran. Aquest fet hereu, volgué també succeir-lo en els bens que integraven la donació dita, i els seus germans no se hi avingueren.

Se defensava el gran, dient que la donació feta a Emeri i als seus fills fou feta a aquests no com a fills, sinó com a hereus del seu pare, ja que'ls bens eren bens lliures, i en conseqüència, no hi havia, com per exemple en els bens vinculats o feudals, alguna circumstancia que fes interpretar la voluntat del causant en un sentit determinat; que, ademés, així com la viuda que ha de reservar els bens que tenia de son primer marit, per als fills d'ell haguts, pot lliurement donar-los a un, o repartir-los entre tots o varis, així el donatari gravat a favor dels seus fills, podia donar els bens a un o a varis a son gust i voluntat, i que, en conseqüència, essent

ell cridat hereu, no hi ha dubte que a ell els bens podien i devien passar: molt més tenint en compte que constituïen dits bens un patrimoni ja pervingut dels avis, s'ha de suposar, que aixís el donant com el testador lo que volgueren fou conservar-lo i no destroçar-lo amb particions.

I en aquest sentit s'induia molt a fallar la qüestió el Tribunal, mes reconeixent que'l cas era molt dubtós, la resolgué, no resmenys amb criteri contrari, o sigui estatuïnt que tots els fills de Emeri s'havien de considerar cridats a la donació i tenien els bens iguals drets, perquè entre les descissions de Geroni Dalmau (1) se'n trobà una que així resolvia una qüestió símil, i s'averiguà que amb anterioritat se'n havien fallat moltes pel propi Tribunal amb semblant criteri (2).

(1) Geroni Dalmau, jurisconsult català del segle xvi, les quals obres s'han perdut.

(2) Com s'ha fet notar al tractat de la Qüestió LVII, en aquesta materia hi ha entre els autors una completa disparitat de criteri. No's pot, en efecte, negar que si hi ha baix el punt de vista de l'estricta dret raons per sostenir el criteri de que'l donatari amb obligació de passar els bens als fills, no pot escullir entre ells sinó que'ls ha d'instituir a tots en els bens donats, en canvi, s'haurà de regonèixer

(1) Forma part del llibre d'aparició imminent "Questions Civils estudiades segons Nostre Dret i extractades". (La doctrina civil de les obres de Peguera extractada i amb notes de jurisprudència catalana.)

que aqueixa conclusió contradiu tot l'esperit de les institucions familiars nostres, quina tendència ben franca és la de concentrar els béns en mà d'un sol, a qui al donar el caràcter d'hereu, imposa les greus i paternals obligacions inherents an aquesta condició.

Càncer, qui s'ocupa especialment d'aquesta qüestió en el seu *Variarum Resolutionum*, resoltament sosté la llibertat d'elecció del donatari salvant els drets legítims dels altres fills seus. Al núms. 101 a 193 del Cap. VIII, Part primera, se pregunta concretament: deu el fill distribuir els béns donats pel pare per igual a tots els seus fills, o pot fer elecció i escullir-ne a un? i amb tot i saber que hi ha Sentències que sostenen la necessitat de la distribució, opina que regoneixe's al donatari la llibertat dita, apojant-se en el pensament fonamental de que no's pot admetre l'idea de que'l donador volgué trocejar i esquarterar el seu patrimoni.

Es, en efecte, un xic violent acceptar un principi que's contradiu completament amb tota l'organització familiar catalana: i si, segons diu Peguera, el Tribunal, amb tot i els seus dubtes, se resolgué per la negativa atenent a que Jeroni Dalmau opinava per ella, pot invocar-se en canvi, l'autoritat de Marquilles qui al comentar l'Usatge *De Intestatis (Constitucions de Catalunya. Llibre IV. Tit. XI-2 Volumen 3.º)* sosté l'afirmativa. Càncer referma les seves afirmacions al Llibre III, cap. VII, número 23.

També invoca Càncer en les edicions últimes de la seva obra el testimoni de Miquel Ferrer, qui en efecte a la part III, cap. 319 de les seves Observacions, que és el citat, s'ocupa de l'interpretació d'una clàusula fidei-comissaria que té relació amb la qüestió debatuda, però que és precis regoneixer que la resolució d'ella pot aplicar-se sols per analogia al cas debatut. Hi ha entre'ls dos una gran diferència, i és que en el comentat per Peguera el donador no dona cap indicati sobre si ha d'ésser un o tots els qui succeeixin al donatari, i en el de Miquel Ferrer el donador faculta al donatari per que fassi hereu dels béns donats a algun dels seus fills.

En realitat, aquest cas citat per Miquel Ferrer és bon xic diferent, perquè en essència se redueix a si el donatari qui pot escullir hereu entre'ls seus o deixar l'herència a aquell que li plagui, s'entén que ha fet ús del seu dret o no, escullint a un que després resulta que ha premort.

Fontanella (De Pactis Nuptialibus, Cap. IV, glos. IX, P. 1, n.º 7 i 8) fa constar que el Tribunal dubtà bastant abans de decantar-se a la solució de prohibir al donatari el dret d'elegir a un hereu o més d'un, que pel cas és igual, confirmant el que ja diu Peguera a l'indicar el pes que feien en l'ànim dels doctors que el componien, els raonaments aduits a favor de la llibertat d'elecció.

Diu Fontanella, que un olotí-feu donació al seu fill amb motiu del seu matrimoni, i en ella hi posà'l pacte de que l'havien d'heretar en els béns els seus fills: el donatari tingué dues filles, i ordenà la seva successió fent hereva a una, i deixant uns llegats a l'altra.

Succeí després, que l'hereva demorava indugudament el pago dels llegats, i Fontanella fou consultat per la llegataria com a advocat: desitjant evitar plets i enqueriments entre les germanes, s'avistà amb l'advocat de l'hereva, *vivo summo ingenio et magna doctrina predicto*, i aquest negà la legitimitat dels llegats, dient que'l donador havia establert que'ls béns fossin heretats pels fills, que'l donatari en ús del dret que aqueixa clàusula li donava, havia escullit per hereva a una filla, i que, en canvi, lo que no podia fer era distreure part de l'herència i ordenar amb ella llegats, perquè amb semblant ordenació faltava a l'establert a la clàusula; que, per lo tant, els llegats a l'altra germana devien considerar-se improcedents.

Diu Fontanella que en vista d'aquesta contestació, se vegé impulsat a estudiar les clau-

sules de l'heretament que no havia vist encara, i que després de meditar-ho molt, cregué que devien interpretar-se en sentit molt divers del que li donava l'advocat de l'hereva: per quina raó, fet l'estudi, contestà a l'advocat citat, que desistia de les seves pretensions i que, en canvi, demanava a l'hereva la meitat de l'herència perquè creia que'l donatari no tenia el dret de fer parts desiguals dels béns donats, ni escullir a un o varis fills, sinó que a ço que l'obligava la clàusula era a deixar-los a tots parts iguals.

L'advocat contrari li refutà l'interpretació, i per apoiar la seva, invocà el testimoni de Càncer i les raons per aquest aduïdes en favor del seu criteri: aquest parer li feu tant pes a Fontanella que no's decidí a fer-se fort en les seves pretensions, i per aclarir la qüestió, se decidí a escriure en sò de consulta *integerrimum illum virum Antonius Oliva*, al juríconsult Oliva, qui li contestà que la seva interpretació era la més justa i l'acceptada pel Tribunal.

Allavors Fontanella es decidí a entaular la qüestió judicialment, i a 16 de Mars de 1601 fou fallada per Sentència en que li donava la raó, negant al donatari el dret d'escullir; Sentència, que fou apel·lada i confirmada a 5 de juliol de 1604.

Cita, ademés, Fontanella altra Sentència en igual sentit de fetxa 16 d'octubre de 1595, en el plet entre Jaume Fàbregas i Joan Mas; i una de més antiga entre'ls germans Bernat i Miquel Boixadors. Més, llealment fa notar al citar aquesta última, que'l Tribunal se dividí i els vots d'ell se separaren en tres parers diversos: un d'ells sostenia que tots els fills havien d'entrar i amb igualtat de parts; altre, que el pare donatari tenia l'obligació de deixar-ho als fills, però amb el dret d'escullir d'entre ells a aquell qui millor li semblés; i el tercer, que si'l pare podia dexar-ho a un sol fill, no resmenys no tenia el dret d'escullir-lo, sinó que havia d'ésser precisament el més gran l'escullit. D'aquests tres parers el primer fou el que tingué majoria de vots, i per això la Sentència sostingué'l criteri prohibitiu.

Aquesta Sentència fou, com indica també

Fontanella, la que enfocà definitivament el criteri del Tribunal, que abans no era ben decidit, i podria molt bé ésser que expliqués el perquè predominà finalment un criteri que, al cap i a la fi, com diu molt bé Càncer, està en pugna amb l'esperit de nostra constitució familiar.

Probablement la resolució d'aquesta qüestió en sentit prohibitiu obeeix, sinó en tot, en una gran part a circumstancies en el fons externes a la qüestió mateixa. Noti's en efecte, com diu Peguera, que al fallar el cas debatut el Tribunal, amb tot i els precedents que hi havia, dubtà molt abans d'inclinar-se a prohibir el dret d'elecció: juríconsults tant eminents com Marquilles i Càncer no sols l'accepten, sinó que resoltament el defensen, i el propi Fontanella, amb tot i el paper que en el plet representava, no s'atreu a decantar-se per ell sol cap a la doctrina contraria. Els antecedents del cas van a remontar-se a aquella Sentència antiga que Fontanella cita, amb la qual s'acaba'l plet entre'ls germans Bernat i Miquel Boixadors; pel que's veu, probablement aquesta és la que sentà jurisprudència; i si és així, cal fixar-se en el detall interessantíssim que la majoria del Tribunal no solament no acceptava la prohibició, sinó que resoltament s'oposa a ella. Recordi's com els parers eren dividits: uns opinaven que'l pare tenia el dret de deixar els béns a un sol fill, escullint d'entre els seus al que l'hi plagués; altres, que el pare tenia el dret de deixar els béns a un sol fill, però aquest havia d'ésser el gran; i finalment altres, que no tenia el dret de deixar-los a un fill (o varis d'ells), sinó que forçosament n'havia de fer parts iguals per a tots: no es pot dir doncs que la divergència dels primers en un detall a la fi secundari, dona circumstancialment majoria a la doctrina prohibicionista, i que l'existència d'aquest precedent engendrà un estil de judicar que anà consagrant, pel pes gairebé de la inercia, una doctrina tant contraria a l'esperit del nostre Dret i al costum del poble?

F. MASPONS I ANGLASELL

La pobresa de l'ingení

Quelcom de tant migrat com una gazetilla ha inspirat un article, i aquest article un comentari, en una nit quasi de primavera. Tot plegat és inconsistent, tant inconsistent que pot convertir-se en una crònica.

**

Heusaquí un article parisi:

«Joan-Pere Brisset acaba d'ésser elegit príncep dels pensadors, per vora doscents vots contra una cinquantena que n'ha obtingut en Bergson i d'altres que s'han repartit entre candidats sens importància, com Boutroux, France, Painlevé, etc.»

Això ens ha portat la publicació d'un llibre de Joan-Pere Brisset. És interessant, estudiar i jutjar el que volen aqueixa mena d'eleccions a principats literaris.

Quan els professionals ens diuen: «Heusaquí al nostre príncep», nosaltres ens inclinèm respectuosament. Es, doncs, amb un sentiment de reverència

i de veneració que he llegit «Els Orígens Humans» de Joan-Pere Brisset, príncep dels pensadors.

En Brisset es conscient de la seva dignitat. Declara que es «protegit de Deu tot poderós» i que una revelació divina li dicta les seves pensades aclaparadores, sota'l pès de les quals els altres filòsops resten en confusió. Les seves meditacions el porten a «un pregón encantament» diu ell. Provem de seguir-lo.

La doctrina del príncep dels pensadors es senzilla. Descomposa els sons de la paraula humana, i aixís preté explicar-se la formació de la terra i del cel. Ve a ésser com una mena de descompositor de música. En l'espai de dues centes planes no fa més que descompondre.

Pren, per exemple, el mot *poussin*, en ell hi troba la sil·laba *sein* i conclou, seriament que al formarse el mon, el pollet (*poussin*) se nodria del pit (*sein*) de la lloca (p. 168). Això es un veritable i prodigiós raig de llum caigut inopinadament sobre l'origen de les espe-

cies! Per si això no fos prou les emprèn amb el mot *séant*. En Littré ens ensenya que caure sobre'l sient (*séant*) vol dir caure assentat. Però si descomposèm el mot *sensible* que es l'epítet atribuït generalment a les dones, trobarem *séant-cible*. Resultat, que, per ell, el *séant* de la dona es una *cible* (una rodella). Heus-aquí tota la síntesi de les passions efectives! Ja veieu amb quina facilitat, en Joan-Pere Brisset, príncep dels pensadors, s'eleva vers les idees generals...

La sonoritat de les síl·labes li sugereix curioses analogies. Ell associa en un aplec tals mots com *satan*, *satyre* i *sabat*, i tot seguit exclama, com inspirat d'un Esperit superior: «*Quand ça tend, ça tire et ça bat*» (p. 141), aludint amb això a la cua del diable, estirada pels condemnats.

En Joan-Pere Brisset, príncep dels pensadors no deixa mai de pensar. Les granotes per ell son objecte de profundes meditacions. Troba que «parlen la seva llengua». En llurs exclamacions hi ha sabut distingir el mot *Coaque*, que vol dir: «*quoi que tu veux?*» i el mot *Ke-kête*, que conté el terme *quête* i que es, segons diu poèticament, «un crit d'amor en les prades florides».

Una de les coses que xoquen més a en Joan-Pere Brisset, príncep dels pensadors, es l'analogia que troba entre la granota i l'home: «—Llurs ulls, llur esguard—diu—son semblants als nostres. Tenen un estómac que les coloca molt per damunt dels peixos, de les serps i dels aucells. Aqueix estómac es senyal incontestable d'una perfecció futura. Finalment, la granota pot fumar, com l'home». No trobeu en això últim quelcòm de categòric? El mico no fuma, la granota sí. Doncs, indiscutiblement descendim de la granota i no del mico...

Heus-aquí en Darwin anul·lat per en Joan-Pere Brisset, príncep dels pensadors.»

* *

I vetaquí el comentari:

Aquest pensador, tant-se-val si vol ésser profund com si vol fer riure, descobre una de les més doloroses anormalitats humanes: la malaltia que s'anomena hipertrofia del ingeni. Ha descobert una traça pueril: vetaquí la raó de la seva existència. El temperament és el mateix, si es fan capelletes de paper bristol, conceptes a la manera dels moralistes barrocs de la Espanya tradicional, «colmos» a la guisa dels joves ocurrents, drames en vers d'aquests que are en diem poètics o política castellana. A Espanya, tothom s'assembla, en la hipertrofia ingeniosa, al rei dels pensadors elegit a França per aquell públic de espanyols honoraris que existeix—al costat d'altres públics—en

tots els països verament civilitzats. La observació senzilla de les coses, la experimentació repetida i segura, l'aport de raonament i proves, la fè en el treball, la acceptació humil de certs camins afressats, repugnen a la altivesa i a la peresa de la raça. Cada espanyol es creu ésser genial i cada un d'aquests genis està convençut d'inventar l'univers: la llàstima és que no fan sino dir vulgaritats amb veu encarcarada.

No es pot ésser genial sense humilitat. Més: la genialitat es fins i tot inconscient. La recerca penosa, repetida, d'un truc divertit o fàcilment astorador és treball de cinia, es pobresa mental, dura, implacable, escaient en païsatges de pols crua i de llum ardent.

Ens creiem—molts, com jo, sincerament—que Catalunya comença una hora de sabiesa. Però ningú judiqui que és acabada l'era dels extravagants, dels pensadors sense cap ni centener, dels arbitristes espontanis, dels concurrents de cafè amb un programa polític

complet, de tota aquesta gent de farsa, de inversemblança, d'un humorisme involuntari i patètic.

Encara podem recullir noms de sabis com aquest sabi proclamat a França rei dels filòsops: els uns son saurins de cabals d'aigua fabulosos, els altres crítics d'art que es dediquen a la prosa poètica, els altres autors de candidatures dissidents, els altres mestres sobtats de l'idioma. que escriuen seguits d'articles en favor de les Andorres ortogràfiques, els altres poetes refinats d'aquests que no saben quan es lícit el diftong, els altres biliosos de penya d'Ateneu que cada nit es dediquen a la truculència pintoresca dels vers esperits emancipats... I tants i tants altres com ne manquen per completar la mascarada del ingeni. I tots aquests poden trobar un centenar de vots que els faci Reis de qualsevol cosa. Ai del país, ai de l'època en la qual és pugui ésser rei de qualsevol cosa per votació!

FERRÁN DE BARNOLA.

Informació

L'Abadal a l'Ajuntament

Contra la solució del problema d'abastiment d'aigües patrocinada per il·lustres patricis, defensada a les admirables conferències den Sedó i Fargas, i acceptada per l'Ajuntament, s'ha alçat una campanya repugnant per la jussania i la roïnesa dels medis adoptats, una campanya on els vells fracassats cercaren llurant cobejat estiuet de Sant Martí, els dissidents professionals la satisfacció de llur vana irascibilitat, i els ignorants crònics—que no tenint cap valor personal cerquen un valor de representació del veïnat de Barcelona—el goig d'una estufada promenià. Afegiu algún altre comparsa a la trista mascarada anti-civil; un aristocrata pontifici que es fa revolucionari a imitació den Maura, un periodista a sou d'una empresa despitada o algún jove economista que descompta son fracàs en l'esdevenir amb la desesperació frenètica d'una solterona; i tindrem tota la gamma de la protesta.

Però a la Junta Municipal de Vocals Associats ha triomfat el recte parer, si pot entendre's per parer ço que gairebé no és més que reconeixement d'un estat, i corolaris estrictes d'aquest reconeixement. Els senyors Abadal i Lluhi, leaders integerrims

dels elements regionalistes i esquerrans al Municipi, han fet triomfar d'una guisa esclatant el dictamen de la Comissió d'Aigües; i sobretot el Sr. Abadal, altíssim prestigi barceloní, l'avalá amb el crèdit immaculat de son nom, amb la vidència de son talent, amb la claretat i precisió de la seva eloqüència; sostenint davant la rierada tèrbola de l'insult i la injuria, la serenitat de la causa llegítima, amb esforç inlaçable del seu amor a Barcelona. En aquelles sessions abundoses, plenes de molesties, de diplomacies burdes, d'actituts incongruents, mentres els elements conservadors amenaçaven gairebé amb les barricades, i botiguers mal aconsellats es tancaven en la closca de les botigues, i certs diaris menaven una campanya que semblava de *chantage*, l'Abadal sense témer la impopularitat, desafiant la amenaça d'una ignorancia gregaria, refermà son títol de gran patrici, i assegurà la higiene i la gracia de la Ciutat.

Merescudíssim és l'homenatge que, a proposta d'en Cambó la Lliga Regionalista li dedica: i siguin aquestes ratlles testimoni fervent de l'adhesió de nostra Joventut nacionalista a l'Abadal: prou que ell sab com té en aqueix estol amics i admiradors de sempre que veneren sa patriòtica noblesa indeficient, sempre lluminosa d'exemplaritat.

Sastreria : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24
i Capellans, 17.

:: ALTES NOVETATS ::

d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques

PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

Les eleccions del diumenge passat

El diumenge passat tingueren lloc les eleccions per la renovació de la meitat dels cossos provincials.

Es molt curiosa la distribució de les forces votants, sobretot en relació a les al·liances que en eleccions passades s'eren concertades entre l'anomenada Coalició de les dretes i la «Lliga regionalista». Posada també aquesta al·liança, esdevingueren divergències entre els elements que formaren la Coalició de dretes, prenent tradicionalistes i conservadors—aquests darrers apoiats pel «Comité de Defensa Social» i els integristes, —que fos del seus el candidat que amb dos de la Lliga havia d'integrar la candidatura. Subjectada la qüestió al concell del prelat barceloní, aquest decidí la qüestió a favor d'una persona independent en política qui fos ben vista per tots els elements col·lectius; però mentre els tradicionalistes acataren tal decisió, es quedaren a la banda conservadora comitistes i integristes, la qual cosa donà per resultat la presentació d'una candidatura integrada amb el nom d'un ex-regidor conservador, un tradicionalista escaducer, i un dels mateixos que figuraven en la candidatura de la Lliga, que's llençava sola aquesta vegada a la lluita, mentre els tradicionalistes acordaren la retracció.

Per altra banda, el partit radical havia somniat una unió d'esquerres per oposar al bloc dretes-Lliga, però els resultats foren una acceptació del convit per part dels reformistes, contestada amb un *gracias, señor elefante*, (autèntic) den Lerroux, i un refús de la U. F. N. R., que si per una part veia la seva afinitat amb els radicals per raó de República, hi trobava en canvi una massa marcada disparitat per raó de catalanisme i Mancomunitat.

Ental estat d'organització, vingué el dia de la lluita en la qual es disputaven la victòria tres grups de forces combatents amb veritable importància numèrica, puix el paper poc airós de la coalició comi-integro-conservadora estava descomptat.

El resultat, del tot favorable a Barcelona, com a tot Catalunya, per la causa de la Mancomunitat Catalana, que es pot dir que era la bandera d'aquestes eleccions, fou l'haver sortit elegits pel districte primer provincial de la capital els senyors Puig i Cadafalch, Verdaguier i Callís, Isamat i Bastardas, de la candidatura de la Lliga els tres primers i el darrer de la U. F. N. R. guanyadora de la minoria per pocs vots so-

bre la candidatura radical. La Lliga obtingué sobre la de U. F. N. R., una majoria de 1200 vots, sense comptar l'augment de més de mil del senyor Isamat sobre els seus companys, a causa del truc adoptat pels de la coalició dretística.

Els resultats dels altres districtes provincial son els següents:

Sabadell-Tarrasa: Sampere, regionalista; Barata, conservador; Alegre, liberal i Sala, federal.

Arenys-Mataró: Bartrina, conservador; De Valls, tradicionalista; Ferrer i Bàrbara, liberal i Marfà, conservador.

Manresa-Berga: Abadal, regionalista; Minores, regionalista; Borràs, conservador i Roma, tradicionalista.

Vic-Granollers: Prat de la Riba, regionalista; Fages, regionalista; Pencas, tradicionalista i Bosch, liberal.

Com a conseqüència d'aquestes eleccions, la Diputació de Barcelona queda constituïda en la següent forma: 14 regionalistes, 4 radicals, 5 liberals, 2 reformistes, 3 esquerrens, 4 tradicionalistes i 4 conservadors.

Per les altres Diputacions catalanes han sigut elegits els següents diputats.

Tarragona-Vendrell: Guasch i Robusté, liberal; Palau i Mané, conservador; Josep Fortuny, representant de les Cambres Agrícoles i Folch i Andreu, republicà federal nacionalista.

Valls Montblanc: Josep Mestres, Matías Guarro i Artemí Padró, republicans; i Estanislau Tell, liberal.

Reus: Miquel Almibau, Antoni Borrell i Sugrañes i Ramón Vidiella, de la coalició anti-lerrouxista; i Antoni Estivill, reformista.

Grandesa: Compte, liberal.

Balaguer: Novell Borràs, demòcrata; Sol Mestre, liberal; Canela Cots, conservador i Joan Cabeceràn, republicà nacionalista.

Cervera Solsonà: Ramón Riu, republicà nacionalista; Manuel Florensa, demòcrata; Salvador Montiu, conservador; Francisco Montanyà, regionalista.

Sèu d'Urgell-Sort: Rovira Agelet, liberal; Sibibis Fort, demòcrata; J. I. de Llorens, regionalista; i Aunós Can.

Figueres: Carles Jordà, regionalista; Emili Garriga, liberal; Lluís Pons, jaumista; Martí Inglés, federal.

Santa Coloma de Farnés: Pius Cabañas, regionalista; Frederic Frigola, republicà; Francisco Carbó, conservador.

La Bisbal: Bonaventura Sabater, regionalista; Josep Irlà, Vicens Folgado i Miquel Matas, republicans.

En López Picó en el "Mercur"

Generalment, en els judicis dels bons catalanòfils sobre homes i coses de Catalunya resplendeix, com és natural, més bona voluntat que perspicàcia; generalment els nostres amics llunyans es limiten a repetir els judicis de qualque conegut seu de Catalunya. Això abunda en nostres temps que es caracteritzen, entre altres coses, per un ver conreu del catalanòfil. Però, és clar que hi han excepcions, i catalanòfils admirables, i algú tant il·lustre com el senyor Marcel Robin, col·laborador del *Mercur de France* on parla de Lletres Iberiques.

En son darrer article, el Sr. Robin s'ocupa de diferents llibres catalans, després d'un petit prefaci que ens sembla una equivocació gairebé incomprendible en persona de la acuitat i el bon seny natural del col·laborador del *Mercur*. Però fins en aquest petit prefaci cal agrair-li l'amor a la literatura catalana que inspira les seves errades consideracions.

Entre els llibres que l'ocupen recordem el de crítica literària catalana d'en Montoliu, *Les hores d'Amor serenes* d'en Pere Corominas i *Amor, Senyor* d'en López Picó,

Ens és grat extractar l'article del «Mercur» en la part que fa referència al nou llibre de nostre antic company, tant gloriós com inoblidable.

Recorda en primer terme el crític, l'article que dedicà al llibre «Torment-Froment» del propi autor, i després d'elogiar la plasticitat i el pregón sentit espiritual desbordant dels «Poemes del Port», diu que en *Amor, Senyor* s'hi retroben totes les anteriors emponents qualitats del poeta, accentuades encara, de tal manera que permeten fer coneixença amb el més original entre els poetes catalans d'avui.

Analitza tot seguit M. Robin el pregón sentit català de la psicologia poètica d'*Amor Senyor* i la força i perennitat d'accent amb que la exaltació passional hi és definida, acabant l'article amb aquestes paraules:

«El senyor López-Picó s'atansa decididament al mestre Ausias March, tal com aqueix continuava l'obra del Dant. La condensació sobirana de forma i de pensament a la qual nostre jove poeta és arribat, el col·loquen sense rèplica entre els mestres de l'antiga i la nova poesia catalana. Amb més certesa que a l'aparició de son primer recull, saludem avui en ell un pur clàssic».

Els que tenim el goig de figurar en l'estol dels admiradors d'en Lopez Picó, no podem menys de felicitar-nos per aquestes paraules lapidàries, aparegudes en el *Mercur*, sobretot en un instant com aquest, en que realment es feia necessària la consagració d'un poeta al qual escaigui donar sobiranament tot nostre esperit en la selecció de nostre verb.

JOSEP CARNER

— EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES —

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 • Economia, Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat. — NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fòra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridèm la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA EN TODAS PARTES

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º

VIUDA DE JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrams i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per omnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

Obra nova

(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents

La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats

Preu: 50 cèntims

De venda en les llibrerías y quioscos

AGUA MINERO : MEDICINAL NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

— VENDESE EN FARMACIAS, DROGUERIAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES —
Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua Rubinat - Llorach